

ပျှလ္လာတသ့ၣ်နီၣ်သးသယုၢ်ဘၣ်အဟံၣ်န့ၣ်
တအိၣ်နီတဂၤဘၣ်

လံာ်ပာ်ဖျါဘၣ်ဃးတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢအယံာ်အထၢခီဖျိစု
ကဝဲတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ

ပျလၢတသ့ၣ်နီၣ်သးသယုၢ်ဘၣ်အဟံၣ်န့ၣ်
တအိၣ်နီၣ်တက့ၢ်ဘၣ်

လံာ်ပာ်ဖျါဘၣ်ဃးတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢအယံာ်အထၢခီဖျိစု
ကဝဲတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ

လၢယုၤ ၂၀၁၉

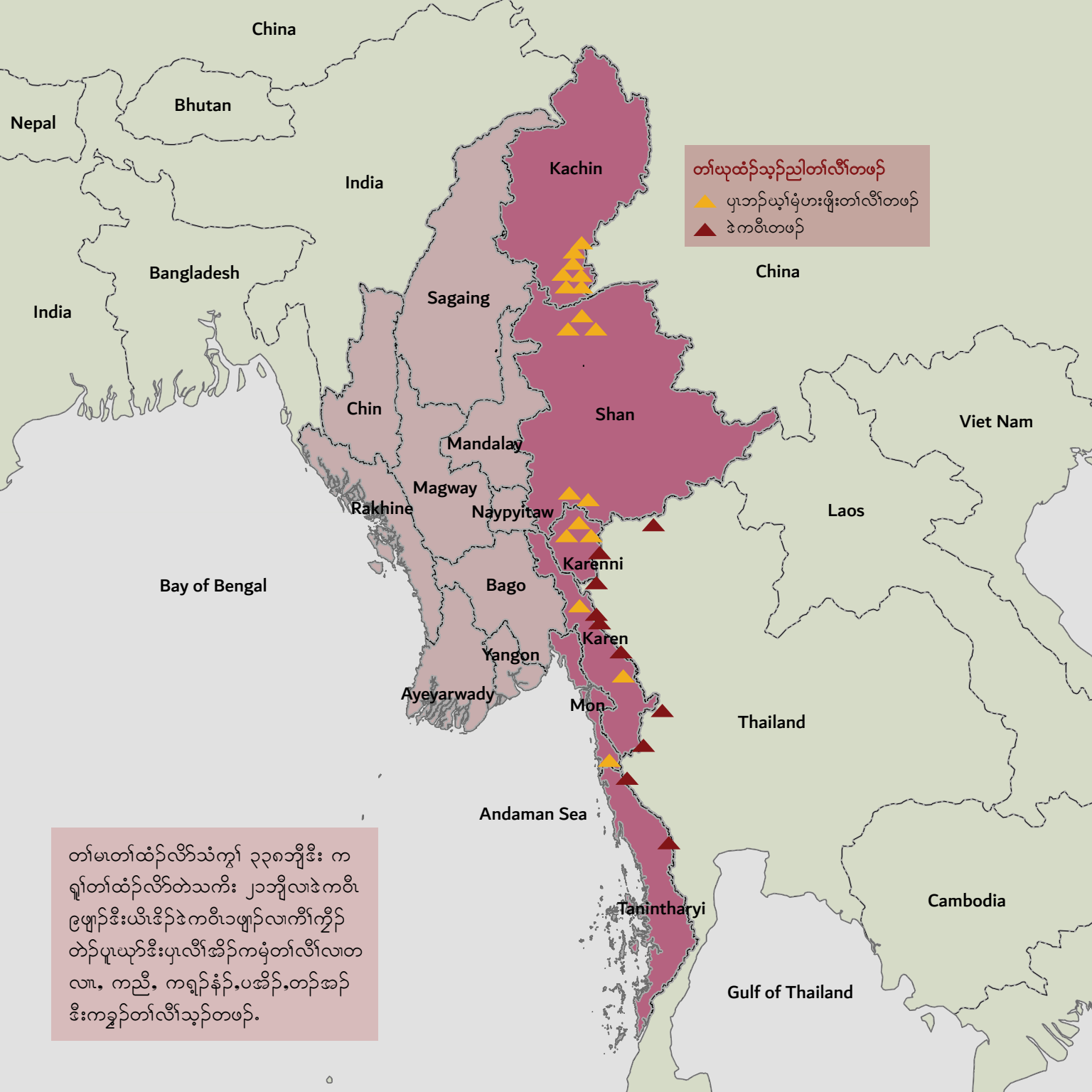

မိဖိဆုံးဟဲတုဖဲမါလံဒဲကဝီဖဲလါစဲးပထုဘျာန်၂၀၁၈(ပုဟ့ၣ်တၢ်ဂုးတၢ်အၣ်ပိၣ်မုၢ်ကရ၊)

တၢ်ကတိၤစံးဘျုးလၢညါ

လံာ်ဟ်ဖျါလၢတၢ်ထုးထီၣ်အီၤအံၤ,ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်ဟဲလၢပုၤလၢသ့ၣ်အိၣ်သး
အိၣ်ပုၤဒ်အမ့ၢ် **Partners Asia, the Unitarian Universalist Service Committee**
ဒီးတၢ်ကရၢကရိအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပစံးဘျုးဘၣ်ပုၤလၢအကွၢ်ဖးက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်
ကျိၤဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢအလုၢ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်တဖၣ်လၢလံာ်ဟ်ဖျါတဘျုးအံၤအပူၤစ့ၢ်
ကိးလီၤ.တၢ်လၢခံကတၢ်ဒီးအရူဒိၣ်ကတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဝဲ,ပအဲၣ်ဒီးစံးဘျုးစံးဖျိၣ်က့ၤပုၤ
ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဆၢကတီၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်
လၢအဒီးသံကွၢ်သံဒီးအသးဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်တူၢ်တံၤတူၢ်တမ့ၢ်လၢပုၤယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိ
တဖၣ်အဖိခိၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်မးအယိလီၤ.ပဆၢမုၢ်လၢလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အကလုၢ်န့ၣ်တၢ်ကနီၤဟူ
အီၤဒီးခါဆူညါန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တပ်မတော်ထံသို့ညှိတပ်လီတဖန်

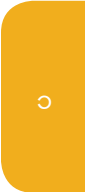
▲ ပျောက်လွယ်သောတပ်မတော်

▲ ဒေသခံတပ်မတော်

တပ်မတော်ထံသို့ညှိတပ်လီတဖန် ၃၃၈၅၆ နှစ် က
ရှာတပ်ထံသို့ညှိတပ်လီတဖန် ၂၁၅၆ နှစ် က
၉၅၆ နှစ် နှစ်ကတည်းကတပ်မတော်လက်အောက်
တပ်မတော်ထံသို့ညှိတပ်လီတဖန် ၁၆၆ နှစ် က
လား၊ ကညီ၊ ကရှာနံ၊ ပအိုဝ်း၊ တပ်မတော်
နံကတပ်မတော်လီတဖန်.

လၢကီၢ်ပယီၤအတၢ်စံၣ်စၢ်တဲၤဒီကတီၢ်ညါအပူၤ, ကလုာ်န့ၣ်ဖိလၢအဘၣ်ယုၢ်မံၤဖျါဒီးဖျါစုကဝဲၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အယိတဖၣ်, ထီၣ်တၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢထံကီၢ်ဒီဘၣ်ထံၣ်ကီၢ်သးစီၤနီၤခိၣ်အချၢဒီး တၢ်ပာ်လီၤတၢ်ဘျၢကျိၤကျဲၤသန့စီၤနီၤခိၣ်အချၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤ တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်သးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒၣ်လံာ်ကျိၤဖိလၢတၢ်ကပၤဒီးတၢ်ပာ်အီၤလၢတၢ်ချၢန့ၣ်လီၤ. ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအးလီၤအီၤလၢ လီၤကဝီၤတၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤကရၢတဖၣ် မ့တမ့ၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤကရၢတဖၣ် အစုပူၤလီၤ. နီၤလဲၣ်ဂ့ၤ, တၢ်မ့ၢ်ကွၢ်ကပာ်ဒီးညိကွၢ်အီၤလၢတၢ်ချၢဘၣ်ဆၣ် ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် ဆဲးအိၣ်မူဟ်ဖျါထီၣ်ဒီးဝဲ အတၢ်တူၢ်တၢ်န့ၢ်ခိၣ်တၢ်ကဲကံၢ်စီၤလၢအပူၤဒီး အိၣ်မူဝဲလၢတၢ်အိၣ်သးလီၤဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘၣ်တဖၣ်အပူၤလီၤ. တၢ်လီၤလၢတၢ်ကဆၢက့ၤအီၤတဖၣ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဒီး တၢ်ကတဲာ်ကတီၢ်လၢလၢပဲၤပဲၤ လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်အယိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဆၢတြီဆၢဝဲတၢ်က့ၤကဒါဆူတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤကျဲအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်ဖိလၢတၢ်ကွဲးဖုၣ်အီၤတဘျီအံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကွဲးစၢ်ဖိၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလံာ်ဟ်ဖျါဒီးတဘျီအပူၤဒီး ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအီၤလၢ တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢအမ့ၢ် လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကလုာ် (Progressive Voice - PV), တလၢကီၢ်စဲၣ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရၢ (Human Rights Foundation of Monland - HURFOM), ကညီကွီၤဖိပုၤဘျးဝဲကရၢ (Karen Student Network Group - KSNG), ကညီပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရၢ (Karen Human Rights Group - KHRG), ကညီဘၣ်ကီဘၣ်ခဲကမံးတံာ် (Karen Refugee Committee - KRC), ကညီပိာ်မုၢ်ကရၢ (Karen Women Organization - KWO), ကရၢနံၣ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲကမံးတံာ် (Karenni Refugee Committee - KnRC), ကရၢနံၣ်သဲးဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်လီၤခါၣ်သး (Karenni Legal and Human Rights Center - KnLHRC), ကရၢနံၣ်ကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤ (Karenni Education Department - KnED), ကရၢနံၣ်ဒီကလုာ်ပိာ်မုၢ်ကရၢ (Karenni National Women's Organization - KNWO), ကရၢနံၣ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်လီၤခါၣ်သး (Karenni Social Welfare and Development Center - KSWDC), ခိၣ်ကွီၤယီၤခိၣ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲကဝီၤ (Koung Jor Shan Refugee Camp), ကခွၢ်ပိာ်မုၢ်ကရၢကီၢ်ကွီၣ်တဲာ် (Kachin Women's Association Thailand - KWAT), ပအိၣ်ဆူၣ်ချုပှၤမၤသကိးတၢ်ကမံးတံာ်(Pa-Oh Health Working Committee - PHWC), တၢ်အၣ်ပိာ်မုၢ်

ကရား(Ta'ang Women's Organization - TWO) တဖန်နဲ့လီ။ လံာ်ဟ်ဖျါတဘျဉ်အံၤအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ, တၢ်ကမၤကတၢၢ်ကွံာ် တၢ်ဟ်သးဘၣ်ယးတၢ်ဟ်ကလုာ်န့ၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤတဖၣ် လၢတၢ်ကပၤဒီး တၢ်ဘျဉ်တၢ် ဘၢတဝၢလၢအဆံး လၢအဘၣ်ယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါးဖးယံာ်ထၢထၢတဖၣ် စုကဝဲၤတၢ်သဘံာ်သဘျဉ်အယီၤတဖၣ်, အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီ, အတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီး အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိမိၣ်တဖၣ် တၢ်ကစံးကတိၤအီၤလၢအဂ့ၢ်ဒီးမၤ လီၤတၢ်န့ၣ်အီၤဖဲကီၢ်ပယီၤထံၣ်ကီၢ်သးတၢ်ဆိတလဲအိၣ်ထီၣ်ကတိၤဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကီၢ်ပယီၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကတိၤ န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဟ်ဖျါအံၤအတၢ်ပညိၣ်ဆူညါတမံၤမ့ၢ် ဒ်သီးကကတိၤခဲးန့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ဆိတလဲလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တိ တၢ်တြၢ်ကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်ဒီး ကမၤဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးန့ၢ်က့ၤပုၤလၢအယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါးဒီး တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်အ တၢ်အိၣ်သးဒီး မၤဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးစ့ၢ်ကိးတၢ်မၤပယုာ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်တဖၣ် လၢအပၣ်ယုာ်ပိာ် မုာ်ပိာ်မၤဒီး သ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.^၁

လံာ်ဖိတဘျဉ်အံၤ ကျၢၢ်ဘၢဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယးဒီး ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲးဒီးပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိ လၢဘၣ်ယုာ် မ့ၢ်ဟးဖျါးယံာ်ထၢထၢတဖၣ် အတၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်မၤပယုာ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ် လၢအကဲထီၣ်ဝဲဖဲကီၢ်ပယီၤအပူၤ တဖၣ်လီၤ. တၢ်မၤတၢ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤ ဘၣ်တၢ်ထၢ ဖှိၣ်မၤန့ၢ်အီၤလၢ ပျီပူၤတၢ်သံကွၢ်သံဒီးဒီးစီၢ်နီၤ ခိၣ်တၢ်ယုသ့ၣ်ညါခံမံၤလၢာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်သံဒီးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲးဒီး ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိခဲလၢာ် (၃၃၈) ဂၤဒီး တၢ်မၤဝဲကရူၢ်တၢ်သံကွၢ်သံဒီး(FGDs) (၂၁) ဘျီန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၢ်လၢတၢ်မၤအီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ, ဘၣ်ကိဘၣ် ခဲဒဲကဝီ (၉)ဖျါဒီး ယိၤဒိၣ်ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒဲကဝီ လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ကီၢ်တဲာ်အပူၤလီၤ. တၢ်မၤစ့ၢ်ကိးအီၤလၢတၢ်လီၢ်(၂၇) တီၤလၢပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် အိၣ်ဆိးလီၢ်ကျဲဖဲ တလၢၤ, ကညိ, ကရူၢ်နံၣ်, ပအိၣ်, တၢ်အၣ်ဟီၣ်ကဝီပူၤတ ဖၣ် ယုာ်ဒီးကခူၣ်ဟီၣ်ကဝီတဖၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးကျဲဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤနီၣ်မၤယါန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤတဖၣ်အဖိခိၣ်ဒ်သီးဒီးတၢ်ဝဲထံၣ်နီၤဖးက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ် ကဖိးမံလိာ်သးဒီးပုၤတဝၢအတၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. စီၢ်နီၤခိၣ်တၢ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်မၤအီၤတဖၣ် ပၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢလံာ်လဲၢ်အပူၤ

၁ တၢ်ပညိၣ်လၢ ထးအံၤ ဘၣ်တၢ် ဆၢတၢ်အီၤ ဖဲတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိာ် သကိးတၢ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပုၤ တဝၢတၢ်ကရၢ ကရိတ ဖၣ်လၢ အမၤတၢ်တၢ် အါနံၣ် အါလါ ဘၣ်ယး ကီၢ်ပယီၤ ပုၤလီၢ် အိၣ် ကမ့ၢ် တဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.လံာ်ဟ်ဖျါအံၤ အတၢ်ညိၣ် ,အတၢ်ကီၢ် ဒီးတၢ်မၤ အီၤအကျိၤ အကျဲတဖၣ် လၢတၢ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် အီၤန့ၣ်, ဒီးသန့ၤထီၣ်အသး လၢတၢ်တၢ် ပိာ်တၢ် ပိာ်ကိး အီၤဒီးတၢ် ကရၢ တဖၣ် အဖိခိၣ်ဝဲၤမးတၢ် မၤအီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ် အံၤ အယီၤလံာ်အံၤ ဟ့ၣ်ထီၣ် ဝဲ တၢ် ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂ့ၢ်ကတၢၢ် ဘၣ်ထွဲဒီးပုၤလၢ အဘၣ်ယုာ် မ့ၢ်ဟးဖျါး ယံာ်ထၢထၢ တဖၣ် အတၢ် လိၣ်ဘၣ်ဒီး အတၢ် ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီတဖၣ်မ့ၢ်တၢ် မနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယုဒဒီး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢဘၣ်တၢ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်အိၤလၢ လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကလုာ်ဝဲၤကျိၤ အပူၤယုသ့ၣ်ညါတၢ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤ တၢ်စူးကါဝဲတၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၤလၢအထီၣ်ဘးဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပတီၢ် ဒ်သိးဒီး တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးတဖၣ် ကဘၣ်ဖိးမံလိာ်သးဒီးကီၢ်ပယီၤတၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်စံၣ်စိၤဂံၢ်ထံး-တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ဒီးတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိး

တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ, လီၤဆီၣ်တၢ်ကလုာ်ၣ်လၢကထိကလးတဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးယံာ်ယံာ်ထၢထၢဒီးဘၣ်အိၣ်ကဒုဝဲလၢ ကီၢ်ပူၤဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ဘၣ် ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤပူၤ လၢအနံၣ်ယံာ်အလါထၢန့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ် န့ဆၢတၢ်တတၢ်တနီၤဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပ သီထီၣ်တၢ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးသကူၤကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိးသုးပဒိၣ်အ ကျဲသန့လၢ အဟံးယာ်ဝဲကလုာ်ဒိၣ်စိသန့အယိ အဝဲသ့ၣ်ဒိၣ်စိလုာ်ဘၢကွံာ်ဝဲကလုာ်ၣ်ဆံးတဖၣ် ခိဖျိးစူးကါဝဲ သွံၣ်ကျဲၣ်ကျိၤသန့ (ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးအိၤလၢ ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိသန့) န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိးလၢတၢ်အံၤအယိဒုး အိၣ်ဝဲထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်လၢပယီၤသုးဒီးကလုာ်ၣ်သုးဖိၣ်စုကဝဲၤ(၁၂)ဖု,(EAOs)အဘၢၣ်စၢၤ န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးတဖၣ်မၤတရီၤတပါဝဲ ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီး စူးကါဝဲပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိအကျဲသန့အယိ တၢ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးယံာ်ယံာ်ထၢထၢဒီး ကလုာ်ၣ်လၢအကလီၢ်တဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးခိဖျိးလၢတၢ်သ ဘံၣ်သဘုၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. ဝဲလါဒိၣ်စိဘၢၣ်, ၂၀၁၈ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ, ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢအိၣ်ကဒုဖဲကီၢ်ကွီၣ် တဲၣ်အပူၤတဖၣ် အနီၢ်ဂံၢ်ကအိၣ်ဝဲ (၉၇,၀၀၀) ဂၤ.^၂ ပုၤ လၢ အနီၢ် ဂံၢ် အါကတၢ် မ့ၢ်ဝဲ ကညီ ဒီးကရုၢ်နံၣ်တဖၣ် လီၤ. မ့ၢ်လၢယီၤဒိၣ်ကီၢ်စံၣ်ကလံၤစီးတကပၤ, တၢ်အၣ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိ, ယီၤဒိၣ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိဒီးက ခွၢ်ကီၢ်စံၣ်တဖၣ်အနီၢ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဝဲ(၁၀၆,၀၀၀)ဂၤ, အါတက့ၢ်မ့ၢ်ကခွၢ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်လီၤ.^၃တၢ်ထီၣ်ဒုး

၂ ကီၢ်ဆၢ တၢ် တိစၢၤမၤစၢၤ ကရၢ (TBC), “ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီၤပုၤနီၣ်ဂံၢ် စရိတဖၣ်, လါဒိၣ်စိဘၢၣ်, ၂၀၁၈နံၣ်” ကွၢ်ဖဲ

<https://www.theborderconsortium.org/media/119470/2018-12-december-map-tbc-unhcr.pdf>

၃ ဘီၣ်စၢ ဖွီၣ်ကရၢဝဲၤ ဒၢး လၢပၤ ချၢတိစၢၤ မၤစၢၤပုၤကွၢ်ကညီဂီၢ်, (UNOCHA), “ကီၢ်ပယီၤ-ပုၤထံဖိကီၢ်ဖိလၢအယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢကခွၢ်ဒီးယီၤဒိၣ်ကီၢ်စံၣ်ခိဖျိးတၢ်ဒုး တၢ်ယၢအယိ, ၂၀၁၈-၂၈(၁၀ လါဒိၣ်စိဘၢၣ် ၂၀၁၈)” ကွၢ်ဖဲ

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/MMR_Kachin_Shan_Displacement_Snapshot_20181212.pdf.

တယးဝဲလၢ ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတကပၤန့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲ(၂၈၀,၀၀၀)ဂၤယၣ်ယၣ်လီၤ.^၄

အပူၤကွံာ်စ့ၤန့ၣ်အတီၢ်ပူၤ, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတအိၣ်ဒဲးဘၣ်အဖီခိၣ်စုကဝဲၤတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်အိၣ်ဒဲးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သနၢ်က့, ကရၢလၢတိၤစၢၤမၤစၢၤတၢ်ဒ်အမ့ၢ်ခီကီၢ်ဆၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ကရၢကရိဒီး ကလုာ်ပူၤတိၤစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢတဖၣ် အတၢ်မၤစၢၤဆဲးလီၤစ့ၤလီၤကွံာ်ဝဲဒၣ်လၢဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤလၢ အိၣ်သ့ၣ်လီၤသးဖဲကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤတဖၣ်ဒီး ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.^၅ ထံဂုၤကီၢ်ဂၤကရၢမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး မၤစ့ၤလီၤကွံာ်အတၢ်မၤစၢၤပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်မၤအါထီၣ်အတၢ်မၤစၢၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီး ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဝဲတၢ်က့ၤကဒါဆူဟံၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်

- ၄ ခီဖျါပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်သုးလီၤသုးကျဲးဒီးယုၢ်ထီၣ်ယုၢ်လီၤဆူအံၤဆူဘးအယီၤ,တနီၤယုၢ်အိၣ်ဆူတၢ်လီၤလၢအယံးဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါတညီအလီၢ်,ဒီးမ့ၢ်လၢတၢ်ထုးထီၣ် ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖိအခီပညီဝီၤဩတဖၣ် တဒ်သီးလီၤသးအယီၤ ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတမိ န့ၣ်တၢ်ပံးန့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒူးလီၤ တံၢ်လီၤဆဲး တန့ၣ်ဘၣ်. ဖဲ ၂၀၁၂န့ၣ်, ကီၢ်ဆၢတၢ် တိၤစၢၤမၤစၢၤကရၢ (TBC)မၤဝဲ တၢ်ယီၤထံပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်မိအဂ့ၢ်ဒီးတၢ်တယးဝဲလၢ ပှၤနီၣ်ဂံၢ် (၄၀၀,၀၀၀) ဂၤယုၢ်မ့ၢ်ဖိလၢ ယံးဒိၣ်ကီၢ် ဖဲၣ်က လံၤထံး တပၤ,ကညီကီၢ်ဖဲၣ်, ကရုၣ်န့ၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်, တလၢကီၢ်ဖဲၣ်ယုၢ်ဒီး တနီၤသရဲၣ်ကီၢ်ခီအပူၤ တဖၣ်လီၤဒီးဖဲ (၂၀၀၈)န့ၣ်, (TBC) မၤကဒီးဝဲတၢ်ယီၤထံပှၤလီၤ အိၣ်ကမ့ၢ်မိအဂ့ၢ် ဖဲကညီကီၢ်ဖဲၣ်, ကရုၣ်န့ၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်တလၢ ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးတနီၤသရဲၣ်ကီၢ်ခီအပူၤ တဖၣ်ဒီးတၢ် တယးဝဲလၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်နီၣ်ဂံၢ်ကအိၣ်ဝဲ (၁၅၆,၇၀၀) ဂၤလီၤ.တၢ်ယီၤထံ တဘျီအံၤတကျါ ဘၢဝဲယံးဒိၣ်ကီၢ်ဖဲၣ် ကလံၤထံး တကပၤဝဲလၢ ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်. နီၣ်ဂံၢ်န့ၣ် တၢ်ယီၤထံအဖီခိၣ်, ပှၤလီၤ အိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ယံးဒိၣ်ကီၢ် ဖဲၣ်ကလံၤ ထံးတမိတၢ် တယး ဝဲလၢပှၤ နီၣ်ဂံၢ်က အိၣ်ဒဲး ဒၣ်(၁၂၅,၀၀၀) ဂၤန့ၣ်
- ၅ ကညီတၢ်ကစီၣ်,“ကညီကရူၢ် တဖၣ်ဘၣ်ယီၣ်ဘၣ် ဘီၤလၢ ခီကီၢ်ဆၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤစ့ၤလီၤအဂ့ၢ်”. ၃ လါယုၤ ၂၀၁၃န့ၣ်. ကွၢ်ဖဲ` <http://karennews.org/2013/06/karen-groups-concerned-decreased-cross-border-humanitarian-aid/>. တက့ၢ်. တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ ခိၣ်သ့ၣ် ကရၢဘျးဖဲ, “ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤ ပှၤကူပှၤ ကညီမ့ၢ်နမ အတၢ် ကစီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢ အမ့ၢ်တၢ်စုလီၤ ယုၢ်ဒီး ကခူၣ်ပှၤလီၤ အိၣ်ကမ့ၢ်မိဒီးယံးကီၢ်ဖဲၣ် ကလံၤမိးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်,ကီၢ်ပယီၤ.”၁၉ လါအီကူး ၂၀၁၇န့ၣ်. ကွၢ်ဖဲ <https://progressivevoicemyanmar.org/2017/08/19/world-humanitarian-day-keys-message-from-joint-strategy-team-jst-for-solidarity-with-idps-in-kachin-and-northern-shan-states-myanmar> အံၤတုၢ်ထီၣ်တၢ် တိၤစၢၤမၤစၢၤပှၤလီၤ အိၣ်ကမ့ၢ်ကမံးတံၢ်, “တၢ်သက့ၢ်ကညး အလံာ်ပရၢလၢတၢ် ကဆဲးမၤဒီးခီကီၢ် ဆၢတၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်.”၄ လါဝဲးပထုဘၣ် ၂၀၁၇န့ၣ်. ကွၢ်ဖဲ <https://progressivevoicemyanmar.org/2017/08/19/world-humanitarian-day-keys-message-from-joint-strategy-team-jst-for-solidarity-with-idps-in-kachin-and-northern-shan-states-myanmar> /ယံးဒိၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ဘၣ် ကီဘၣ်ခဲကမံးတံၢ် (ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢ), “တၢ်သဘၣ် သဘၣ်တဖၣ် မၤအသးဆူၣ်ထီၣ်လၢ ယံးကီၢ်ဖဲၣ်ပူၤအယီၤ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပှၤ ယံးဒိၣ် ဖိတဖၣ် တၢ် တဘၣ်ပတုၢ် ကွံာ်ဆီဖဲ ယံးဒိၣ် - ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢန့ၣ်ဘၣ်.” ၃၀ လါအီကူး ၂၀၁၇. ကွၢ်ဖဲ <https://www.shanhumanrights.org/eng/index.php/333-as-conflict-escalates-in-shan-state-aid-must-not-be-cut-off-to-shan-thai-border-refugees>.

ကျွဲတံတဖန်၊ မၤစၢၤစွဲၤကိးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖန်ဒီး တၢ်တိၢ်ကျဲၤအဂၤအဂၤတဖန် လၢအမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တဖန်၊ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့၊ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၢ် ကျဲၤတဖန်န့ၣ်လီၤ.^၆ ကိၢ်ပယီၤပုၤဂ့ၢ်ဝီ၊ တၢ်တိၢ်စၢၤမၤစၢၤဒီးတၢ်သးလီၤသးကျဲၤကျဲၤအိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ် ကျဲၤလၢ ကပတုၣ်ကွံာ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီၤဖဲရခၢၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်၊ ကခွၢ်ကီၢ်ဖဲၣ်၊ ယိၤဒိၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီး ကညီကီၢ်ဖဲၣ်တဖန် အဂ့ၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.^၇ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤ တထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိးတၢ်ဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိ တဖန်ဘၣ်၊ အမဲၣ်ညါ ပုၤတဝါတၢ်ကရၢကရိတဖန်စွဲၤကိး တသ့ၣ်ညါထွဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤနီတမံၤ ဘၣ်.^၈ လၢက ခွၢ်ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးယိၤဒိၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်အပူၤ၊ ပယီၤသးတဖန်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်သနးလၢခရံၣ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒီး ကရၢအဂၤတဖန် လၢကပတုၣ်ကွံာ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီၤတဖန်လီၤ. အမဲၣ်ညါ ပယီၤသးတဖန်ဖိၣ်ဝဲပုၤမၤတၢ်ဖိ လၢအမၤစၢၤပုၤသ့ၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဖန်လၢတဖိးမံးဒီး သဲစးအကျဲဒီး ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်အိၤလၢအမၤစၢၤပုၤလီၤအိၣ်က မ့ၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဖဲကခွၢ်တၢ်သဘျာ်သးမ့ၢ်ဒိၣ်တၢ်ပၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဖန်န့ၣ်လီၤ.^၉

၆ နီၢ်တကၤတၢ် ထံၣ် လိာ်တဲသကိးတၢ်ဒီးပုၤကွဲးလိာ်ဖိ,ဓုာ်တကူၣ်,လၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၁၈.

၇ နါလွၣ်ဟ့ၣ်, “ကိတိာ်ဘိးဘၣ်ရၤ လီၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကပတုၣ်ကွံာ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီၤလၢကီၢ်ဖဲၣ်လွံၣ်ဘျီအပူၤ,” အရၣ်ဝဲတံၢ်တၢ်ကစီၣ်, ၅ လၢယူၤ ၂၀၁၈.ကွဲး <https://www.irrawaddy.com/news/burma/ministry-announces-plan-close-idp-camps-4-states.html>.

၈ စီၤအစူ, “တချုးလၢတၢ်ပတုၣ်ကွံာ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီၤအခါပဒိၣ်ဆိၣ်သန့ထီၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိခိၣ်သ့ၣ်တဖန်” ကိညီတၢ်ကစီၣ်, ၂၆ လၢယူၤ ၂၀၁၈. ကွဲး [https:// www.bnionline.net/en/news/govt-urged-address-root-causes-closing-down-idp-camps](https://www.bnionline.net/en/news/govt-urged-address-root-causes-closing-down-idp-camps).

၉ ဇယဲမိၣ်, “ပယီၤသးဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢကခွၢ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖန်ကဟးထီၣ်ကွံာ်လၢဒဲကဝီၤပူၤဖဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဆိတုၢ်ဒီးအကတီၢ်, “ ကိၢ်ပယီၤဒိၣ်မိၣ်ခြံၣ်တုး ကလုာ်, ၁၀ လါမုၤ ၂၀၁၈န့ၣ်. ကွဲး <http://www.dvb.no/news/military-orders-kachin-idps-leave-camps-despite-ongoing-hostilities/80788> . လးဝဲဝဲ, “သးပဒိၣ်ပျီၤကွံာ်ဘျာ်ထံ ခရံၣ်ဖိက ရှၢ်တဖန်လၢ ကခွၢ်ကီၢ်ဖဲၣ်, ကမျၢၢ်သဘျာ်ကရၢစံးဝဲ,” အရၣ်ဝဲတံၢ်တၢ်ကစီၣ်, ၅ လါနီၣ်ဝဲဘၣ်, ၂၀၁၈န့ၣ်.ကွဲး <https://www.irrawaddy.com/news/burma/military-frees-last-baptist-group-members-kachin-ngo-says.html>.

ထံဂုဏ်ကိရသဲစးတၢ်ဘျးဒီးအတၢ်ဟ်ပနီၣ်တဖၣ်

တၢ်ဘျးခိၣ်သ့ၣ်လၢအမ့ၢ် “တၢ်တဘၣ်နီၣ်က့ၤဆူၣ်ပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဘၣ်” အတၢ်ဘျးခိၣ်သ့ၣ်အံၤ တၢ်ဟ်အီၤဒ်အမ့ၢ်သဲစးတၢ်ဘျးထူလံၤ လၢအဘၣ်တၢ်စူးကါအီၤလၢကီၢ်ကိးဘၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. “တၢ်တဘၣ်နီၣ်က့ၤဆူၣ်ပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဘၣ်” စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲသဲစးတၢ်ဘျးလၢအတြီယၢ်ပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲတဖၣ် အတၢ်က့ၤကဒါက့ၤခီဖျိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢအသးသမူဂီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သဘျုးတအိၣ်ဒီးဒီးအဝဲသ့ၣ်အယီၤလီၤ.^{၁၀}တၢ်ဆုၤဆူၣ်က့ၤပှၤစံးတၢ်န့ၣ် တမ့ၢ်ထဲလၢတၢ်ဆုၤဆူၣ်က့ၤပှၤလၢအဖိးသဲစးအကျဲဘၣ်. တၢ်ဆုၤဆူၣ်က့ၤပှၤလၢကျဲအဘၣ်အိၣ်ထီၣ်သးဖဲလၢ “တၢ်ဆိၣ်သန့ၤအိၣ်ထီၣ်အခါ ဖဲပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲတဖၣ် ကဘၣ်က့ၤက့ၤဆူၣ်အနီၢ်ကစၢ် တၢ်လီၤဖဲအတၢ်အိၣ်မူ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပှၤဖျးတအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”^{၁၁} လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ် ပှၤထူလံၤဖိသဲစးတၢ်ဘျးအဖိလၢန့ၣ် တၢ်တဘၣ်နီၣ်က့ၤဆူၣ်ပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဘၣ်အတၢ်ဘျးမိၢ်ပှၤအံၤ ဘၣ်တၢ်နၢ်ပၢ်အီၤလၢ“တၢ်တြီယၢ်ပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်လၢတၢ်ကဆုၤက့ၤအီၤဆူ အထံအကီၢ်လၢတအိၣ်ဒီး သးသမူတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဘၣ်”န့ၣ်လီၤ.^{၁၂} တၢ်ဘျးခိၣ်သ့ၣ်အံၤ ဘၣ်ထွဲဒီးထံလီၢ်ကီၢ်ပှၤပှၤသ့ၣ်မ့ၢ်ဖျးအဂီၢ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ်လီၤအီၤဒ်သိး ကဒီသဒၢပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အခွဲးအယၢ်လၢတၢ်တဘၣ်နီၣ်က့ၤဆူၣ်အီၤ မ့တမ့ၢ် သးလီၢ်သးကျဲအီၤဆူတၢ်လီၢ်လၢတအိၣ်ဒီး သးသမူတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ, တအိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုးဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါအါဝဲအလီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.^{၁၃} သဲစးတၢ်ဘျးဘၣ်ထွဲစ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ဘျးခိၣ်သ့ၣ်လၢအမ့ၢ် တၢ်တဘၣ်နီၣ်က့ၤဆူၣ်ပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀ ခဝရှၢၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိဒီးပဒိၣ်တၢ်ပတၢ်တြးသန့ၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်.တၢ်ကတိၤလၢညါဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤလၢဘီမ့ၢ်စၢ်ဖျိကရၢ.လၢဒံၣ်စ့ဘၣ်.၂၀၁၀န့ၣ်.ကွၢ်ဖဲ <http://www.unhcr.org/3b66c2aa10>.

၁၁ ဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်ပှၤဖျးကရၢ, “စံးရံၤပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲအိၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤ.” လၢအိးကထိဘၣ် ၁၇သီ, ၂၀၁၄. အိၣ်ဖျါဖဲ <https://www.amnestyusa.org/files/uaa26014.pdf>.

၁၂ ကါကွဲးဝံး-ကံလံးဒီးကွဲး ဝဲးအါဒ်, “ပှၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်သဲစးတၢ်ဘျးအပူၤ,” အိစဖိးဖျိစိမိၤတၢ်ကစီၣ်,လၢမးရှး ၂၀၀၇.

၁၃ ဘီမ့ၢ်စၢ်ဖျိကရၢလၢအပၢဆုၤမၤစၢၤပှၤကူပှၤကညီဂီၢ်ဝီ,တၢ်ဘျးခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ယးထံလီၢ်ကီၢ်ပှၤပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်.၂၀၀၄,တၢ်ဘျးခိၣ်သ့ၣ်၁၅.ကွၢ်ဖဲ <http://www.unhcr.org/protection/idsps/43ce1cff2/guiding-principles-internal-displacement.html>.

(မဲယူးလှပျာလီၢ်အိၣ်ကမ့ၣ်ဒဲကဝီလၢအအိၣ်လၢယီၤဒိၣ်ကီၢ်စၣ်ကလံၤစီး(ပှဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်: PV)

တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပၤဘၣ်ဟံၣ်ဃီတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤကျဲ, ပၤဘၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ဒီး တၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်လီၤတၢ်လံၤအီၤလၢ တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဖဲဟံၣ်ဃီတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤကျဲဒီးတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤစ့အိၣ်လိး မ့တမ့ၢ် လိးက့ၤပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖိတဖၣ် အတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်လၢအဟးဂီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟံးဆူၣ်ကွံာ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ(တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်အံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤလၢ အမ့ၢ်ပံၣ်နဲရိတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ). ပံၣ်နဲရိတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ခိၣ်တယၢ်ဝဲလၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကပၤဘၣ်ဟံၣ်ဃီဒီး တၢ်ကဘၣ်လိးက့ၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်လၢတၢ်မၤဟးဂီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟံးဆူၣ်အီၤတဖၣ်, မ့တမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်လၢစ့အိၣ်လိးအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.^{၁၄} တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤတၢ်အိၣ်လိးဆူပှၤလီၤခိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ကွဲးဟံၣ်အီၤလီၤလီၤဆီဆီ, မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၤန့ၣ်ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် အဟံၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ဒီးဟံၣ်ဃီတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၤကျဲလၢလၢပှၤပှၤဖဲအဝဲသ့ၣ် က့ၤကဒါအခါန့ၣ်လီၤ. ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် မ့ၢ်တဖၣ်ဒီးက့ၤဘၣ်သၢပျၢၤ အတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်လၢအပၤဘၣ်ဝဲတဖၣ်, တချုးလၢအဝဲသ့ၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဝံၤအလီၤခံမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မ့ၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤလၢတဖိးသဲးဘၣ်သၢပျၢၤ, အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဖိးသဲးလၢတၢ်ကဘၣ်လိးက့ၤအီၤ မ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်လၢစ့အိၣ်လိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢအုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ်

ဖဲတၢ်မၤတၢ်သံကွၢ်သံဒီးဒီးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအခါ,အါတက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်စံးဆၢဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ, တၢ်မၤဆါမၤပယွဲလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီး တၢ်

၁၄ ဘီမုၢ်စၢမိၣ်ကရၢဘၣ်ထွဲဒီးပှၤဂီၢ်ခွဲးယၢ်, “တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟံၣ်ဃီဒီးတၢ်လိးက့ၤတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်အလုၢ်အပှၤလၢပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဒီးပှၤလီၤ အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်,” တၢ်ဘျၢခိၣ် သ့ၣ် ၁၀, ၆ “ယွၢ်ၣ်ၣ်” ကဘၣ်ၣ် ၂၂၀၀၅ “၁ယၤၤ လၢယုၤ ၂၀၀၅,တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် ၁၂, ကွၢ်ဖဲ

<http://www.unhcr.org/protection/ idps/50f94d849/principles-housing-property-restitution-refugees-displaced-persons-pinheiro.html>.

ဆိုင်တံ၊မ၊န၊ခိဖျိစုကဝဲ၊တံသဘံသဘုဒီး လ၊ကီ၊ပယီ၊အပူ၊ တံ၊ဟံကွံ၊ပု၊လီ၊အိ၊ကမံ၊ဖိ၊တဖ၊လ၊တံ၊ ကပ၊ လ၊အနံ၊ယံ၊အလ၊အ၊အယိ၊လီ၊။^{၁၅} တံ၊ဒုး၊အိ၊ထိ၊တံ၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး၊အံ၊မု၊ဝဲ ပယီ၊သုး၊အတံ၊မ၊ရဲ၊ကျဲ၊ ခိ၊သု၊တခါ၊လ၊ အဂု၊ကျဲး၊စး၊မ၊ဝဲ၊ဒ်၊သိး ကဒိ၊စိ၊ပ၊ဘု၊ကလု၊နု၊ဖိ၊တဖ၊အဂီ၊လီ၊။ ခိ၊ဖျိ၊တံ၊မ၊ဆ၊မ၊ပယွဲ၊က လု၊နု၊တဖ၊ ယံ၊တံ၊အ၊နံ၊အ၊လ၊အယိ၊ အဝဲ၊သု၊တဖ၊ဘု၊တံ၊ဟံ၊အီ၊လ၊ တံ၊ကပ၊ဒီး၊ဘု၊တံ၊ကွံ၊တလီ၊အီ၊ အယိ တံ၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး၊အံ၊အိ၊ထိ၊နု၊လီ၊။ ခိ၊ဖျိ၊လ၊စု၊ကဝဲ၊တံ၊ဘု၊ကံ၊ဂု၊လ၊ပယီ၊သုး၊ဒီး ကလု၊နု၊သုး၊အဘ၊ ဧ၊အယိ တံ၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး အိ၊ထိ၊ဝဲ၊ဒု၊စု၊ကီး၊တဆံး၊တကွံ၊နု၊လီ၊။ ဘု၊ဆု၊တံ၊ဂု၊ခိ၊သု၊လ၊ အဒုး၊အိ၊ ထိ၊ တံ၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး၊တခိ၊မု၊ဝဲ ပယီ၊သုး၊တဖ၊ဟံ၊ကမု၊ဂံ၊ဖိ၊ကီ၊ဖိ၊လ၊တံ၊ခး၊ပနိ၊အလီ၊ဒီး၊မ၊တရီ၊တပါ၊ဝဲ၊ဟိ၊ခိ၊ဖိ၊ခွဲး ယံ၊ဒိ၊ခိ၊မု၊မု၊နု၊လီ၊။

တကီ၊ခါ၊တံ၊အိ၊သး - တံ၊လု၊အိ၊နီ၊ခိ၊သး၊သမူ၊ဒီး၊တံ၊တိ၊စ၊မ၊စ၊

တံ၊ဘု၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး၊အံ၊ကဲ၊ထိ၊အသး၊လ၊ တံ၊ဂု၊သု၊တဖ၊တမံ၊ယိ၊လ၊ မု၊ထိ၊ကလံ၊ထံး၊ဒီး၊ကလု၊ နု၊အိ၊တံ၊ အလီ၊လ၊ကလံ၊စိး၊တဖ၊နု၊လီ၊။ တံ၊ဘု၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး အကွံ၊အဂီ၊အံ၊ လ၊တံ၊ဆ၊ကတီ၊ယံ၊ထ၊ အဖိ၊ခိ၊ တံ၊ဆိ၊တလဲ၊အိ၊ထိ၊ဝဲ၊တဆံး၊တကွံ၊ဖဲ၊အပူ၊ကွံ၊အနံ၊(၂၀)ဒီး၊စု၊လ၊အတီ၊ပူ၊အဘ၊စ၊နု၊လီ၊။ ဒ်နု၊ အသိး၊ တံ၊အိ၊သး၊တဖ၊ လ၊ပု၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး၊တဖ၊ ထံ၊ဝဲ၊တု၊မု၊မဆ၊တနံ၊အံ၊ တမု၊တံ၊လ၊ဟု၊အဝဲ၊သု၊ တံ၊ဂံ၊တံ၊ကျဲ၊ဒီး၊ဘု၊အဖိ၊ခိ၊ လ၊ကဘု၊သု၊ထိ၊အတံ၊အိ၊မူ၊လ၊ထံ၊ကီ၊လ၊အဟဲ၊အိ၊ကဒု၊သး၊အပူ၊အံ၊ မု၊ စု၊ကီး၊တံ၊ကီ၊တံ၊ခိ၊ဖျိ၊လ၊ အတံ၊အိ၊တံ၊ဆိး၊အလီ၊တမု၊တံ၊ဟံ၊ပနိ၊အီ၊၊ ဘု၊တံ၊နီ၊ဖး၊အီ၊လ၊နု၊သဝီ၊ခိ၊ယ၊ တဖ၊အဘ၊စ၊နု၊လီ၊။ တနီ၊နီ၊ဖျိ၊လီ၊ဂံ၊လ၊ ကဘု၊သု၊ထိ၊ဒု၊အတံ၊အိ၊မူ၊ဒီး၊ တံ၊ပ၊တံ၊ဆု၊လ၊ဘု၊ကီ ဘု၊ခဲး၊ လီ၊ကဝီ၊ပု၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး၊အလီ၊သု၊တဖ၊နု၊လီ၊။

၁၅ တံ၊ဟံး၊ဆု၊ဟိ၊ခိ၊ကပံ၊တံ၊ဂု၊ကီ၊နု၊မု၊တမု၊တံ၊လ၊အဘျး၊ခဲ၊လိ၊သး၊ဒီး၊တံ၊သဘံသဘုဒီး၊နု၊ဆု၊တံ၊တတံ၊တန၊ဘု၊ဆု၊မု၊တံ၊လ၊အဒုး၊အိ၊ထိ၊တံ၊ယု၊မံ၊ဟး၊ဖျိး သကု၊ကီ၊ပယီ၊ဒီး၊ဘု၊နု၊လီ၊။လံ၊ဟံ၊ဖျိ၊အံ၊စု၊ ထံ၊ဝဲ၊တံ၊ဂု၊လ၊ဘု၊ထွဲး၊ဒီး၊တံ၊ယု၊မံ ဟး၊ဖျိး၊အိ၊ထိ၊ခိ၊ဖျိ၊တံ၊သဘံသဘုအယိ၊တဖ၊လီ၊။

ဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒဲကဝီလၢအိဉ်ဖဲကီကီဉ်တဲဉ်အပူၤတဖဉ် ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဘဉ်ဒီးတၢ်လုာ်အိဉ်နီၤခိသးသမူ တၢ်ကီတၢ်ခဲတဖဉ်, အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ, တၢ်တပျဲအဝဲသ့ဉ်လၢကဟးထီဉ်မၤတၢ်လၢဒဲကဝီအချၢဘဉ်(အဝဲသ့ဉ်မ့ၢ်လဲၤယု ဖံးယုမၤတၢ်လၢဒဲကဝီအချၢဒီး တၢ်တဒုးအိဉ်အီၤလၢဒဲကဝီပူၤလၢဘဉ်ဒီး တၢ်ကထုးကွၢ်အတၢ်အိဉ်တၢ်အီတ ဖဉ်)လီၤ. လၢပူၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖဉ်အဂီၢ် အဝဲသ့ဉ်ကဒီးန့ၢ်ဘဉ်လံာ်အုဉ်သးအဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒိဉ်မး,အဝဲသ့ဉ် ဘဉ်ဒိကနဉ်ကီကီဉ်တဲဉ်ပှၤမၤတၢ်ဖိသဲစးတၢ်ဘျၢတဖဉ်ဒီး အဝဲသ့ဉ်မၤတၢ်အဘူးအလဲစ့ၢ်ကီး ဒီးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲစ့ၤန့ၢ်ဒီး ကီဉ်တဲဉ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖဉ်လီၤ.^{၁၆} ပှၤလီၢ်အိဉ်ကမ့ၢ်ဖိလၢ အအိဉ်လၢဒဲကဝီပူၤတဖဉ်စ့ၢ်ကီး ကကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဘဉ် ဒီး တၢ်ဖိဉ်ယံးအဝဲသ့ဉ်လၢကယုကျိဉ်ယုစ့အဂီၢ်လီၤ. ပှၤလီၢ်အိဉ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီတနီၤနီၤ, အိဉ်ဒီးတၢ်သိဉ်တၢ် သီလၢတပျဲပှၤဒဲကဝီဖိတဖဉ် ကယုဖံးယုမၤတၢ်လၢဒဲကဝီအချၢဘဉ်. တၢ်မ့ၢ်သ့ဉ်ညါချုးန့ၢ်အီၤလၢ အဝဲသ့ဉ်ယု ဖံးယုမၤတၢ်လၢဒဲကဝီအချၢသၢပျၢၤ တၢ်ကထုးလီၤစ့ၤကွၢ်တၢ်မၤစၢၤ(မ့) ထုးကွၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဝဲသ့ဉ်တဖဉ် အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲခဲလၢလၢပှၤလီၢ်အိဉ်ကမ့ၢ်ဖိတဖဉ်အိဉ်ဝဲန့ဉ်, ပှၤလီၢ်ကဝီဖိလၢအိဉ်ဘူးအိဉ်တၢ်ဒီး အဝဲသ့ဉ်တဖဉ် တူၢ်ဘဉ်စ့ၢ်ကီးတၢ်သဘဉ်သဘဉ် လၢအမ့ၢ်တၢ်မၤပယုပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်အကလုာ်ကလုာ်, တဒီးန့ၢ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပှၤလၢ ကမၤလိဘဉ်တၢ်ဒီးကူစၢၤယါဘျၢသးအဂီၢ်, အဝဲသ့ဉ်တဖဉ်ဘဉ်တၢ်ကွၢ်တလီၤအီၤဒီး ဘဉ် ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဒီးတၢ်လုာ်အိဉ်နီၤခိသးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖဉ်လီၤ. ခိဖျိလၢပှၤလီၢ်အိဉ်ကမ့ၢ်ဖိတဖဉ် အိဉ်သ့ဉ်လီၤသးဖဲ ပှၤလီၢ်ကဝီဖိအိဉ်အါဝဲအလီၢ်အယိ, တၢ်အံၤဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဝဲတၢ်ယံးလၢ လီၢ်ကဝီဖိသ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်လၢအဘဉ် ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်တၢ်လံ တၢ်ယံးတၢ်စ့ၤဒီးတၢ်ဖုဉ်ဆၢလၢပှၤလီၢ်အိဉ်ကမ့ၢ်ဒီး ပှၤလီၢ်ကဝီဖိတဖဉ်အဘၢဉ်စၢၤအါထီဉ်သ့ န့ဉ်လီၤ.

လၢတၢ်ကသုဉ်ထီဉ်ကွၢ်နီၤကစၢ်တၢ်အိဉ်ကုးအိဉ်ပှၤအဂီၢ် တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်ဟ်ဖျါထီဉ်တၢ်အီၤလၢအဖိခိဉ် သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ, ပှၤလၢအဘဉ်တၢ်သံကွၢ်သံဒီးအီၤတဖဉ်လၢဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒဲကဝီအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢပှၤလီၢ်အိဉ်က မ့ၢ်ဒဲကဝီအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, အဝဲသ့ဉ်အတၢ်အိဉ်မူန့ဉ်ဒီးသန့ထီဉ်ဝဲလၢ တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤအဝဲသ့ဉ်လၢ ကအိဉ်မူဘဉ် တနံၤဘဉ်တနံၤအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်မၤစ့ၤလီၤကွၢ်တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤန့ဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲဒ်အမ့ၢ်, ပှၤဘဉ်

၁၆ တၢ်ကွၢ်ဟ့ဉ်ကွၢ်စ့ၢ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ကရၢ, “ကီကီဉ်တဲဉ်-ကျဲသန့လီၤဆီလၢပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲအဂီၢ်ဒီးတၢ်တလၢတပျဲ,” လၢခဲးပထုဘၢဉ် ၂၀၁၂, ကွၢ်ဖဲ

<https://www.hrw.org/news/2012/09/13/thailand-refugee-policies-ad-hoc-and-inadequate>.

ကီဘဉ်ခဲတဖၣ် ခါဆူညါတၢ်အိၣ်မူတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျါတအိၣ်, တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်စ့ၤဝဲလၢပုၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲအဂီၢ် အယီၤ တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ဟးဂီၤသးဟးဂီၤ, တၢ်မၤသံလီၤသးတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢဒဲကဝီၤပူၤ(ကီၢ်ကွီၣ် တဲၣ်), ဟံၣ်ဖိယီၤဖိတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးစ့ၢ်ကီၢ်အါထီၣ်ဝဲ, တၢ်တၢ်ကျိၣ်တၢ်စု, ကသံၣ်မူၤဘျီးဒီး တၢ်အီၤသံးအိၣ်တဖၣ်အါထီၣ်ဝဲဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.၁၇

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

လၢတၢ်ကမၤန့ၢ်တၢ်ဆၢတဲၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးအဂီၢ်, ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် လိၣ်ဘဉ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ လၢပုၤပုၤဒီးရဲၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤတဖၣ်န့ၣ် ကဘဉ်မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်အကျိၣ် ဒၣ်ဝဲ, မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ပၢၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘဉ်ဟ့ၣ်သ့ၣ်ညါအီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘဉ်ယးဒီးတၢ်က့ၤ ကဒါက့ၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤ တပတီၢ်ဘဉ်တပတီၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး, နီပစံးတၢ်အသိး, တၢ်ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤ အက့ၢ်အဂီၢ်လဲၣ်အဂ့ၢ်, တၢ်ကမၤစၢၤအီၤယံၣ်ထဲလဲၣ်အဂ့ၢ်, တၢ်ကဘဉ်ဒုးသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢတကီၢ်ခါ တၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်သး, တၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢအဝဲသ့ၣ်အန့ၣ်သဝီန့ၣ်အိၣ်လဲၣ်အဂ့ၢ်ဒီး တၢ်လီၢ် လၢတၢ်ကဆုၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်န့ၣ် တၢ်အိၣ်သးအိၣ်လဲၣ်အဂ့ၢ်ဒီး တၢ်ကဘဉ်ဒုးသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီၢ်အီၤလၢတကီၢ်ခါတၢ် မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်လီၤ.

တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ဆၢတဲၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢခါဆူညါအဂီၢ်

ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်လၢခံကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ကက့ၤကဒါက့ၤဆူအဟံၣ်ယီၤန့ၣ်သဝီ မ့ တမ့ၢ် တၢ်လီၢ်လၢဘျးဒီးအဝဲသ့ၣ်အန့ၣ်သဝီတဖၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်တဲၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢလၢ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လိၣ် ဘဉ်နီၢ်နီၢ်လၢပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်ကြးသ့ၣ်ညါဆိဝဲ တချုးဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤအသးလၢပုၤဒီးဆၢတဲၣ် လီၤအသးလၢကက့ၤကဒါအါန့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤအိၣ်ဝဲတနီၤ, ဖဲတၢ်ကဆုၤအီၤအလီၢ်န့ၣ်ကအိၣ်ဝဲဒၣ်, ဘဉ်ဆဉ်

၁၇ ကညီတၢ်ကစီၣ်, “လၢကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဒဲကဝီၤတဖၣ်, တၢ်စီၣ်ထွဲမၤစၢၤလီၤစ့ၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်ခဲလၢပုၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖၣ်အဂီၢ်” လါနိးဝုဘၣ် ၂၁သီ, ၂၀၁၇. ဆိၣ်ဖျါဝဲ <http://karennews.org/2017/11/in-thai-border-camps-funding-cuts-leave-refugees-in-limbo/>.

(ခဲယူလွပုလီအိတ်ကမ့်ဒဲကဝီလအအိတ်လယီဒိတ်ကီဝဲနဲကလံစီး (ပုဟ့တ်တင်ဂုး: PV)

လိပ်ဘဉ်တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤ နီၤသိးတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤကအိၣ်လၢတၢ်လုၣ်အိၣ်နီၤခိသးသမူအဂီၢ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဒီးဝဲတၢ် နီၤအိၣ်ဒီးသးလီၤသးကျဲးဆူတၢ်လီၤအဂၤ ဖဲတၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ် ဂ့ၤဝဲ လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ခိတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤ

ဖဲတၢ်မၤတၢ်သံကွၢ်သံဒီးဒီးပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲအခါ, နီၢ်ခိတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအရၢဒိၣ်ကတၢၢ်တၢ် မံၤလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်လီၤ. အါတက့ၢ်ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် တူၢ်ဘဉ်လၢတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်ကဆူၤက့ၤ အီၤအလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအန့ၤသဝီတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤကျဲးတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤတအိၣ်လၢပဲၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကက့ၤ ကဒါအဂီၢ်ဘဉ်လီၤ. ခိဖျိလၢလီၢ်ကဝီၤတနီၤလၢကီၢ်ပယီၤပှၤတၢ်သဘဉ်သဘုၣ်လီၤစ့ၤအယိ, တၢ်ကရၢကရိတ ဖၣ်ထံၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကဘဉ်ဆိဉ်သမူထီၣ်ပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒီး ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်က့ၤကဒါက့ၤန့ၣ်လီၤ. နီၤလဲၣ် ဂ့ၤ, ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် သ့ၣ်ညါတၢ်အိၣ်သးမူၢ်မူၢ်နီၢ်နီၢ်အယိ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢကက့ၤကဒါ အဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်, တၢ်ကဘဉ်အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးမူၢ်မူၢ်နီၢ်နီၢ်လၢကဒိသဒါန့ၢ်ပှၤဘဉ်ကီ ဘဉ်ခဲဒီး ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်အတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤဒီး အသူးသ့ၣ်လၢကပီၤအဂီၢ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ, ပၢ် ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်အိၣ်သးဒ်အမ့ၢ် တၢ်မ့ၢ်က့ၤကဒါက့ၤန့ၣ် ကဘဉ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်တနၢ်န့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်အိၣ်သးလၢကအိၣ်ဘဉ်ဝဲဘဉ်ဘဉ်ဘၤလၢ ကတီၢ်ယၢ်အဂီၢ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် ဘဉ်တၢ်ဘၤလၢ ပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် တၢ်ကဘဉ်ဆိကမိၣ်ထံအီၤယၢ်စုၣ်စုၣ် နီၤသိးတၢ်သုတလုၢ် သ့ၣ်ခါပတ်ဘဉ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်လၢအမ့ၢ်“တၢ်တဘဉ်နီၤက့ၤဆူၣ်ပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖၣ်ဘဉ်” မ့တမ့ၢ် တၢ်တ ဘဉ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိဉ်သနံးဆူပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်က့ၤကဒါဖဲတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤဒီး တၢ်သဘျူတအိၣ်လၢအဝဲ သ့ၣ်သးသမူအဂီၢ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ.^{၁၈}

၁၈ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘဉ်တၢ်ပျံၤဖျဲးကရၢ, “ကီၢ်မံၣ်ယိပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖၣ်အသးသမူအိၣ်လၢတၢ်ဘဉ်ယိၣ်အလီၢ်ဖဲတၢ်က့ၤကဒါကတီၢ်,” ၁၇ လၢအိးကထိဘၣ် ၂၀၁၄, ကွၢ်ဝဲ <https://www.amnestyusa.org/files/uaa26014.pdf>.

တၢ်ဂ့ၢ်ကိအဂၤတမံလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၢ်ခံမ့ၢ်ဝဲ, ပှၤလၢတၢ်မၤတၢ်သံကွၢ်သံဒီးဒီးအီၤတဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိုဘၣ်ဃးဒီးအဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဘၣ်ဖဲလဲၣ်အဂ့ၢ်ဒီး ကဘၣ်လုၢ်အိၣ်အသးသ မူၤလဲၣ် အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိုးဖိလၢအဘၣ်တၢ်သံကွၢ်သံဒီးအီၤတဖၣ်, တနီၤအိၣ်ဒီးအနီၢ်ကစၢ်ဟီၣ်ခိၣ် ကပံာ်ဒၣ်ဝဲ မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီးပှၤတဝၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်, တချူးလၢအဝဲသ့ၣ်ဃ့ၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိုးဆၢကတီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်စ့ၤဂၤမၤန့ၢ်က့ၤအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်ဒီး ပၤဘၣ်က့ၤဝဲအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ်လီၤ. လၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤအံၤ, တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်မ့ၢ်တၢ်တၢ်အဒိၣ်ကတၢ်တမံလၢပှၤခိၣ်ပှၤလၢကျါ အတၢ်လုၢ် အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်ဒီးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤဂ့ၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ဆူၣ်အဟီၣ် ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ်, လီၤဆိဒၣ်တၢ်ပယီၤသး မ့တမ့ၢ် ဒိပ်န့ၣ်ပှၤကူၣ်လဲမၤကၤတၢ်တဖၣ် ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်အဟီၣ် ခိၣ်ကပံာ်အခါ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကျဲးစးမၤန့ၢ်က့ၤတၢ်အိၣ်လိး မ့တမ့ၢ် စ့အိၣ်လိးလၢအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂီၢ်နးနးကျဲၤ ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. လၢစုကဝဲတၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤ, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လီၤကျဲလၢပယီၤပဒိၣ်တဟ်ပနီၣ်ဝဲ တဖၣ်အိၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤသိးအံၤတဖၣ်, ကိဒိၣ်မးလၢအဝဲသ့ၣ်ကဒိသဒေက့ၤတၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ကပံာ်ခွဲးယာ်ဒီး အါန့ၢ်အန့ၣ်ကိဒိၣ်မးလၢအဝဲသ့ၣ်ကယုက့ၤ အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ဆူၣ်အီၤတဖၣ်ခိဖျိ ဟီၣ်ခိၣ်အံၤတအိၣ်ဒီးပယီၤပဒိၣ်လံာ်အုၣ်သးဘၣ်အယိလီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်, လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤပှၤလၢတၢ်ဟံးန့ၢ် ဆူၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲန့ၣ်မ့ၢ်တမံၤ, လၢတၢ်န့ၣ်အမဲာ်ညါ, ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိ တဖၣ် တူၢ်ဘၣ်တၢ်နးဒိၣ်န့ၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကိတၢ်တမံလၢတၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်န့ၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဃ့ၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိုးယံာ်တွံၢ်အနံၣ်ဆံအလၢယံာ်လံအယိလီၤ. ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအါဒီးအါဂၤ, တၢ် လီၤတၢ်ကျဲလၢအအိၣ်ဆိးဝဲခဲအံၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ပၤအီၤလၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအဃ့ၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိုးဆိလၢအဝဲသ့ၣ် အမဲာ်ညါတဖၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဘၣ်ဘူစၢၤသၢ အကထၢတဖၣ်အကထၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကိ တၢ်ခဲခံၤတမံမ့ၢ်ဝဲ, ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအါဒီးအါဂၤအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လံာ်တၢ်အုၣ်ကီၤသးတဖၣ် လီၤမၤကွံာ်ဝဲလၢအ ပၣ်ဃုာ်ဒီးလံာ်ဖို့တဲာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်တွံၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အခိသွဲတဖၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အခိသွဲလံာ်ဖို့တဲာ်အံၤ နစူး ကါအီၤဒ်တၢ်အုၣ်ကီၤသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လံာ်အုၣ်သးအလီၤသ့ဝဲလီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်, အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်စံးလၢအ မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၢ်ဘၣ်ဆၣ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂီၢ် တၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်ဘၣ်. အါန့ၢ်အ

နှင့်၊ ကိပ်ယံးဟိန်ခိန်ကပံင်သဲစးတၢ်ဘျုးတဖၣ် တဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကန့ၢ်ပၤဘၣ်ဟိန်ခိန်ကပံင်အဂီၢ်ဘၣ်. ထဲဒၣ်ဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ပျဲလၢနဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ဘၣ်တၢ်အဂီၢ်ဇးလီၤ.

ဟိန်ခိန်ကပံင်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်ထဲလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်ဇးဘၣ်. အါန့ၢ်အန့ၣ် အရ့ဒိၣ်စ့ၢ် ကိးလၢပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအဂီၢ်ဒီးပုၤတဝၢအလုၢ်အပူၤဒီး မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်မ့ၢ်တၢ်အဂီၢ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် အါတက့ၢ်မုၢ်လၢဝဲလၢတၢ်ကဟ့ၣ်က့ၤအီၤ တၢ်အိၣ်လိးလၢအဟိန်ခိန်ကပံင်အဂီၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ခၢၣ်စးက့ၤလၢဟိန်ခိန်ကပံင်အလီၢ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်အစၢလၢတၢ်ဘျါဂ့ၢ်က့ၤတၢ်ကိတၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်အီၤဘၣ်သၢပျုၤ, တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤလၢစ့အိၣ်လိးလၢအကၢကိၣ်ဒီးတၢ်ဆါဟိန်ခိန်အလုၢ်အပူၤလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိဒီးအဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိလၢတၢ်ဂုၢ်န့ၢ်ဆူၣ် မ့တမ့ၢ် မၤဟးဂီၤအီၤတဖၣ်စ့ၢ် ကိးတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်လၢစ့အိၣ်လိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့

ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအိၣ်အါဂၤ ဖဲတၢ်သံကွၢ်သံဒီးအီၤအခါ အတၢ်စံးဆၢမ့ၢ်ဝဲ, ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၤက့ၤဆူအနူသဝီကတီၢ် လိၣ်ဘၣ်ဝဲကွီဒီးတၢ်ဆါဟံၣ်တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဒီးကူၣ်စါယါဘျါသးအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီး အဖိလံၤကထီၣ်ဘၣ်ကွီအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်ဖိထၢဖိတနီၤနီၤအကျါ ကအိၣ်ဒီးပုၤက့ၤပုၤကွဲၣ်ခိဖျိယီၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ပိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးအီၤအယိမ့ၢ်ဂ့ၤဒီး တၢ်မၤဆါပယုၤအီၤအယိမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဝဲသ့ၣ်နီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤဘၣ်လီၤဆူကွံာ်ဝဲအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂုၢ်လီၤဆီတမံၤလၢတၢ်ကြးဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတနီၤနီၤအဲၣ်ဒီးသုးလီၤသုးကျဲဆူတၢ်လီၤလၢအဘူးဒီးဝုၤလၢကိၢ်ပယိၤအပူၤ, ဘူးစ့ၢ်ကိးဒီးအနူသဝီလီၤလံၤမ့တမ့ၢ် တနီၤနီၤအဲၣ်ဒီးသုးလီၤသုးကျဲဆူဝုၤလၢအအိၣ်ဘူးဒီးတၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဆိးဝဲခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အဂီၢ်အံၤ, အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲလၢတၢ် ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢဝုၤပူၤတဖၣ် ညီလၢအဂီၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤအိၣ်ဝဲတနီၤထံၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လၢဝုၤပူၤတဖၣ်ကြးလၢတၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အကံၢ်အစီန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၣ်ဖိထၢဖိအိၣ်ဒီးဝဲတနီၤလၢအဖိအလံၤထီၣ်ကွီလၢကွီၣ်တၢ်ကွီအယိ အမိၢ်အပၢ်အဲၣ်ဒီး အဖိအလံၤတဖၣ်ကမၤလိဒီးတၢ်လၢကွီၣ်တၢ်ကွီန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပုၤလီၤအိၣ်

လာတာကဒါအင်္ဂါ တာလာအတုတုတမံနဲ့မဲ့ဝဲ၊ တာကဘဉ်ဟပ်ပနီဉ်တာကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သုဒီးတာ အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချလံာ်အုဉ်သးလာကလုာ်နူဉ်ဖိဉ်စုကဝဲတဖဉ်ထုးထီဉ်ဟ့ဉ်လီဝဲဒီး ပှတဝါကူဉ်လံာ်အုဉ်သးလာလီာ် အိဉ်ကမံဟီဉ်ကဝါထုးထီဉ်ဟ့ဉ်လီဝဲတဖဉ်လီဝဲ။ မ့မ့ပယီပဒိဉ်တခါ တတူာ်လိာ်လံာ်အုဉ်သးတဖဉ်အံၤဘဉ်။ ခီဖျိတာဂ့ၢ်အံၤအယီ၊ ဘဉ်ဒိဆါက့ၤကူဉ်ဖိတဖဉ်အကံာ်အစီလာကဆဲးမာလိတာလာပယီပဒိဉ်ကူဉ် မ့တမ့ၢ် ဆဲးမာလိ တာလာဗျဉ်မိမိကူဉ်တဖဉ်အဂီၢ်လီဝဲ။ တာအံၤမ့ၢ်တာလာအမးဆံးလီၤစ့ၤလီၤပှလီၤအိဉ်ကမံဖိတဖဉ်ကူဉ်သုခွဲးယာ် လာခါဆူညါစၢၤသ့ဉ်သိတဖဉ်အဂီၢ်နူဉ်လီၤ။^{၁၉} ကိုသရဉ်၊ သရဉ်မုဉ်လာအက့ၤတဖဉ်စ့ၢ်ကီး ဖံးတာမာတာလာ ပယီပဒိဉ်ကူဉ်တသ့ဘဉ် ခီဖျိပယီပဒိဉ်တဟပ်ပနီဉ်အဝဲသ့ဉ်တာကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သုပတီၢ်အယီလီၤ။ ပှတဝါတာကရၢ ကရိတဖဉ် ကျဲးစးဒုးဘျးစဲဝဲကူဉ်လာဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒဲကဝါဒီး ပှယုာ်မံဟးဖျိးကူဉ်လာကီၢ်ကူဉ်တဲဉ်ပူၤတဖဉ် တာ ကတူာ်လိာ်အီၤလာပယီပဒိဉ်ကူဉ်တဖဉ်အဂီၢ်လီၤ။ ဒ်သီးကူဉ်ဖိလာကဆိတလဲထီဉ်ကူဉ်ဆူပယီပဒိဉ်ကူဉ်တဖဉ်ကန့ၢ် အဂီၢ်၊ တာအံၤဒီးသန့ထီဉ်အသးလာလီၢ်ကဝါကူဉ်သုဆဲးလာပှဘဉ်မူဘဉ်ဒါတဖဉ် အတာ်ရဲလိာ်ဘဉ်ထွဲလိာ် သးအပတီၢ်အိဉ်ထဲလဲဉ်အဖီခိဉ်လီၤ။ တာအံၤကန့ၢ်ထဲလာလီၢ်ကဝါပတီၢ်လီၤ။ မ့မ့လာထံကီၢ်ပတီၢ်ကူဉ်သုကျဲ သန့တာဘျါအပူၤနူဉ် တမ့ၢ်လာတာကတူာ်လိာ်အီၤဘဉ်။

ဟိန်ခိန်ဒီဘုဉ်ကရမၤစၢၤတၢ်တဖဉ် အၢဉ်လီၤအိၣ်လီၤဝဲလၢကမၤစၢၤဒဲကဝီၤပှၢၤဘဉ်ကီၤဘဉ်ခဲတဖဉ်အ
တၢ်လိဉ်ဘဉ် ဖဲအဝဲသ့ဉ်က့ၤဆူဟံဉ် မ့တမ့ၢ် သးလီၢ်သးကျဲဆူတၢ်လီၢ်အဂၤဆၢကတီၢ်လီၤ. အဝဲသ့ဉ်ကမၤစၢၤဝဲ

၁၉ ကညီဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကမံးတံာ်ကူဉ်သုတမ်မုာ်ကျါ, ကရုဉ်နံဉ်ကူဉ်သုဆဲး လၢဝဲကျါ, ကညီကူဉ်သုဆဲးလၢဝဲ ကျါ,ကညီကူဉ် သရဉ်ပုၤမၤတၢ်ဖိက ရှုဒီးကညီပိာ် မုဉ် ကရၢ,“ဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကွဲမိတဖၣ်အကိၤဖဲတၢ်ဆိတလဲကတိၢ်-တၢ်ဟ့ဉ်ကူဉ်တဖၣ်လၢတၢ်ပၤလီၤကျဲသန့ဒီးတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲလၢတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သုအကိၢ်,”လါဆီးကထိ ဘဉ် ၂၀၁၅.ကွဲဖဲ http://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Refugee_Student_Transition_Policy_Position_Program_Recommendations_Oct2015.pdf.

တၢ်လဲၤတၢ်ကွၢ်တၢ်လၢၤဘျီၣ်လၢၤစ့ၤဒီး ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်(၃)လၢလၢပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲလၢကကွၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.^{၂၀} နီၤလဲၣ်ဂ့ၤ, တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပှၤဆူပှၤလၢပှၤကကွၢ်ကဒါတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဆၢကတီၢ်, ကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မၢ်ဒီးတၢ်လၢအတၢ်တၢ်ဒီးအီၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်, အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်လၢၤအိၣ်နီၢ်ခိသးသမူလၢအဂၢၢ်ကျၢၤလၢကျဲၣ်လဲၣ်, လီၤဆီၣ်ဒ်တၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်ယုၢ်မှံးဖျိးယံာ်တၢ်လၢအန့ၣ်အဆံဘၣ်အဆံဒီး ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ကဒါန့ၣ် ကဘၣ်သန့ၤထီၣ်အတၢ်အိၣ်မူလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးန့ၣ်လီၤ. တချုးလၢဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်သၣ်ထီၣ်ဒ်ဝဲကတီၢ်, အဝဲသ့ၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကကွၢ်ထွဲအီၤအဂီၢ်, လိာ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးကွီၤဒီးတၢ်ဆါဟံၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်လၢၤဘျီၣ်လၢၤစ့ၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဘၣ်ဖုးအီၤသၢပျၢၤ, အဝဲသ့ၣ်ကကွၢ်ဆၢၣ်မၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ယံးတၢ်စ့ၤဒီး ကဆါလီၤကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢအပှၤကလံာ်ဘၣ်ဘၣ်ဖိဒီး ပှၤအိၣ်ပှၤအီၤကွၢ်တၢ်လၢအလိာ်တဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကယုၤဒီးလဲလီၤအသးလၢန့ၢ်ဘူးန့ၢ်လဲစ့ၤအလီၢ် မ့တမ့ၢ် သုးလီၢ်သုးကျဲဆူဝုၢ်ပှၤ, ယုဖံးတၢ်မၤတၢ်လၢတၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်အလီၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်န့ၢ်ဘူးန့ၢ်လဲစ့ၤဒီး သးသမူတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ပပှၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးမူဒါဖးဒိၣ်လၢကြၢၤမၤလီၤတၢ်န့ၢ်ပှၤလၢကကွၢ်တဖၣ် အတၢ်လိာ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤ ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်မူလၢအဂၢၢ်ကျၢၤကန့ၢ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအဂၢၤတဖၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်အဂီၢ်

ဖဲတၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆၢကတီၢ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအိၣ်ထီၣ်သ့တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်လံာ်အုၣ်သးဖိးသဲးစးလၢပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဒီး ပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအဘၣ်ယုၢ်မှံးဖျိးကီၢ်ကီၢ်ဂီၤဂီၤခီဖျိတၢ်ဒုးတၢ်ယၢအယိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒွဲၣ်အူကွံာ်အနုသဝီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယုၢ်ပှၤဖျိးသးလၢတၢ်ကမၤဆူၣ်မၤစိးအီၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ, ဖဲအဝဲသ့ၣ်ယုၢ်အခါစိာ်ယုၢ်အလံာ်အုၣ်သးလၢအိၣ်ဒီးအီၤတဖၣ်တချုးဘၣ်. အမဲာ်ညါ, ဖဲအဝဲသ့ၣ်ယုၢ်ဝံၤအလီၢ်ခဲ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တအိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢကကွၢ်ဟံးန့ၢ်ကွၢ် အလံာ်အုၣ်သးတဖၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်.

^{၂၀} ဘီၣ်မၤစီၣ်ကရၢလၢဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢ ပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲတဖၣ်အဂီၢ်, “တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ဒီးတၢ်ယုၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအစၢၤလၢကီၢ် ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးတပၤ- ဘီၣ်မၤစီၣ်ကရၢ အတၢ်ဖဲး တၢ်မၤတက့ၢ်, “၁၅ လၢယုၤ ၂၀၁၃, ကွၢ်ဖဲ http://www.burmalibrary.org/docs21/UNHCR-2013-06-Supporting_Durable_Solutions_in_SE_Myanmar-en-red.pdf.

လံာ်အုၣ်သးဒီးတၢ်အုၣ်ကိၤသးလၢအရူၤဒိၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲအယိ ကိၤဒိၣ်မးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လၢကမၤန့ၢ်က့ၤ ထံဖိကိၢ်ဖိလံာ်အုၣ်သးဒီး မၤန့ၢ်က့ၤအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂီၢ်လီၤ. ခိဖျိလၢလံာ်အုၣ်ကိၤသး မ့တမ့ၢ် တၢ်အုၣ်ကိၤသး တဖၣ်လီၤမၤကွံာ်န့ၢ်အိၤအယိ ကိၤဒိၣ်မးလၢကသ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်အိၣ်မူလၢအဂၢၢ်ကျၢၤဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၤကဒါက့ၤအ ခါန့ၣ်လီၤ. လၢပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကိၤဘၣ်ခဲဖိအါဒ်အါဂၤအကျါ, အဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဒီးလံာ်အုၣ်ကိၤသးဒ် အမ့ၢ်ထံဖိကိၢ်ဖိလံာ်အုၣ်သး(ID)ဒီး တၢ်အိၣ်ဖျါလံာ်အုၣ်သးတဖၣ်နီတချီဘၣ်. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ, လၢညါလံာ်လံာ်အ ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ညိကွံာ်အိၤဒီးဟ်အိၤလၢတၢ်ကပၤ, အါတက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဆိးလၢအကစၢ်တၢ်လီၢ် တၢ်ကျဲလၢအမ့ၢ်ခိၣ်ပုၤလၢကျါဒီး တနီၤနီၤအိၣ်ဒ်လၢတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလီၢ်ကျဲတပယုၢ်ယိအယိလီၤ.

ကိၢ်ပယိၤသဲစးတၢ်ဘျၢလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤ မ့ၢ်သဲစးတၢ်ဘျၢလၢတၢ်သူတၢ်အိၤလၢပုၤလံာ်လံာ်, စးထီၣ် လၢအဲကလံးပၤထံအိၣ်ကိၢ်အစါ, ဘၣ်ဆၣ်ပယိၤပဒိၣ်တဖၣ်ဟ်ဒ်အိၤလၢသဲစးတၢ်ဘျၢအလံာ်ပူၤဒီး စူးကါဒ်အိၤ ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ခိၣ်ကိၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သိးဒီးကရၢလၢတဖိးသဲစးတၢ်သိၣ်တၢ်သိးခံမံၤအံၤ, မ့ၢ်သဲစး တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ခံမံၤလၢပယိၤပဒိၣ်စူးကါဒ်ဒဲလၢ ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢကိၢ်ပယိၤ အချၢတဖၣ်အဖိခိၣ် မ့တမ့ၢ် စူးကါဝဲလၢပုၤအိၣ်ဆိးလၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤအတၢ်ပၤဖိလံာ်တဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိ တဖၣ် မ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဖုးတၢ်သိၣ်တၢ်သိးတဖၣ်အံၤသၢပုၤ, ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၤကဒါအခါ, တၢ်မ့ၢ်စူးကါဘၣ်ဖုးတၢ် သိၣ်တၢ်သိးတဖၣ်အံၤလၢအဖိခိၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်က့ၤကဒါအဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤတဖၣ်အတၢ်လဲၤခိဖျိဖဲတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးကတီၢ်

ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤဒီးပိာ်ခွါတဖၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၢကရဲဒီး တၢ်မၤမယုၢ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢတဖၣ် အက့ၢ်အဂီၢ် တဒ်သိးလိာ်အသးဘၣ်. လၢတၢ်အိၣ်သးအဖိခိၣ်, ဖဲတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးကတီၢ်, ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤတဖၣ်ဘၣ်တိခိၣ်ရဲဖဲ က့ၤဟံၣ်န့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.^{၂၀} ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤတဖၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဒီးတၢ်မၤတရီတပၤ, မၤဆူးမၤဆါအိၤဒီးတၢ်

၂၀ တၢ်သဘံသဘုၣ် အကရဲလၢပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်,ကွၢ်ဖဲ-ကညိပိာ်မုၢ်ကရၢ,“တၢ်ပျံတၢ်ဖုးအထံကီၢ်-တၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မံယုာ်လၢမၤဒ်သးအဖၢမုၢ်,တၢ်မၤသံမၤဝီ, တၢ်မၤဆါ ပယုၢ်ဒီးတၢ် မၤဆူၣ်မၤစိးတဖၣ်, ပိာ်မုၢ်လၢအိၣ်လၢကညိကီၢ်ခဲၣ်, ကိၢ်ပယိၤအပူၤတဖၣ်ဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ကိၤတၢ်မၤထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ.”လၢဖျါ

ဘျူအါရံၤ,၂၀၁၇န့ၣ်. ကွၢ်ဖဲ <https://karenwomenfiles.wordpress.com/2011/11/state20of20terror20report.pdf>. (Trocaire and Oxfam)

“တၢ် ဆိၣ် မူ လၢ တၢ် ထုးတံာ် ယၢအိၤ-ပိာ် မုၢ် ပိာ် မၤ လၢ အယုၢ် မ့ၢ် ဟး ဖျိး တဖၣ် အတၢ် တူၢ် ဘၣ်,တၢ် သ ဘံၣ် ဘုၣ် ဖဲ ကခူၣ် ကီၢ်ခဲၣ်, ကိၢ် ပယိၤ.” လၢယုာ်

ကွက်တလီအီအကလုာ်ကလုာ်အမုာ်ကလုာ်အမုာ်နီၤနီၤ မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပိာ်မုာ်ပိာ်မၤအယိလီၤ. လီၤဆီၣ်တၢ်လၢတၢ်သ ဘၣ်သဘုၣ်ဆၢကတီၢ်, အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပာ်အီၤအမုာ်တၢ်ခးပနီၣ်အသိး, ဘၣ်တၢ်မူၤဆူၣ်မၤတရီၢ်တပၤ အီၤခီဖျိလၢအမုာ်ပိာ်မုာ်အယိန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပယီၤသုးတဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘူးဒီးန့ၣ်သဝီအခါ, ပိာ်ခွါသးပုၤဒီးပိာ်ခွါဖိသၣ်တဖၣ် ဘၣ်သ့ၣ်အိၣ်ခူသ့ၣ်လၢပုၤ လၢကျါဒ်သိးကပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်သုးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးတၢ်ဖိၣ်အီၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တ ဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပာ်တၢ်ကွာ်အဖိအမါ, ဖိဒ်ဖိသၣ်ဒီးပုၤသးပုၤတဖၣ်လၢဟံၣ်ဒီး ဘၣ်သ့ၣ်အိၣ်ခူသ့ၣ်လၢပုၤကျါန့ၣ်လီၤ. တ ဘျီဘျီပိာ်မုာ်ပိာ်မၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်မၤဆူၣ်အဝံတၢ်ယိးတၢ်လၢပိာ်ခွါအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ် မၤအီၤခီပိာ်ခွါတဖၣ်အသိး, အမဲာ်ညါတၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မံၤယုာ်အဝဲသ့ၣ်အကွၢ်အဂီၢ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.^{၂၂} ပိာ်မုာ် လၢအိၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မံၤယုာ်အီၤညိကဒ်သ့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးတ ဖၣ်စူးကါဝဲတၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မံၤယုာ်တၢ်မၤအံၤအမုာ်ဒုးယၤစုကဝဲၤတခါအသိး လၢကမၤပျံၤမၤဖူးကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ တဖၣ်ဒီး စံၣ်ညီၣ်ကမုၢ်လၢအတိစၢၤမၤစၢၤကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်လီၤ.^{၂၃}

ဖဲတၢ်သဘၣ်သဘုၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိးကတီၢ်, ပိာ်မုာ်ပိာ်မၤတဖၣ်ဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မူၤဒါလၢတၢ်ချၢ လၢအတမ့ၢ်မူၤဒါလၢပိာ်မုာ်တဖၣ်မၤညီၣ်နီၣ်ဘၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဟီၣ်ကဝီၤတနီၤအပူၤ, ပိာ်မုာ်တဖၣ်ကဲထီၣ်

^{၂၀}၁၇န့ၣ်.ကွၢ်ဖဲ <https://www.trocaire.org/sites/default/files/resources/policy/life-on-hold-trocaire-oxfam-2017.pdf>. ပိာ်မုာ်ပိာ်မၤ

ဒီးဖိသၣ် တဖၣ် တၢ်တိာ်ကျါ(ကီၢ်ပယီၤကလံာ်ထံး),“မိာ်ပိာ်မုာ်ပိာ်မၤတဖၣ်,ပယီၤသုးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢမိာ်ကီၢ်စဲၣ်,” လၢမးရှး ၂၀၀၉န့ၣ်.ကွၢ်ဖဲ

<http://www.burmalibrary.org/docs07/WCRP2009-03.pdf>.

^{၂၂} ကွၢ်စ့ၢ်ကိးဖဲကီၢ်ပယီၤဒီဘုၣ်ပိာ်မုာ်ကရၢ,“အဝဲသ့ၣ်အတၢ်မုၢ်လၢမ့ၢ်အိၣ်ဒီးကကတိၤတၢ်လီၤ-တၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မံၤယုာ်အတၢ်မၤအံၤမုၢ်တၢ်လၢထံကီၢ်ဆိၣ်ထွဲဝဲဒီးမၤဒီးအသး ဖဲက လုာ် န့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ပူၤ,”လၢနီၣ်ဝုဘၣ် ၂၀၁၄န့ၣ်. ကွၢ်ဖဲ <http://womenofburma.org/if-they-had-hope-they-would-speak/>.

ယိးဒိၣ်ပုၤဂံၢ်မိခွဲးယၢ် ကရၢဒီး ယိးဒိၣ်ပိာ်မုာ်ကရၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဘျးဖဲ,“လံာ်တၢ်ပျံၤလၢကဖိၣ်ဆူၣ်မံၤယုာ်တၢ်အဂီၢ်,”လၢမုၢ် ၂၀၀၂န့ၣ်. ကွၢ်ဖဲ

<http://www.shanwomen.org/reports/36-license-to-rape>.

^{၂၃} ကညီၣ်ပိာ်မုာ်ကရၢ,“တၢ်ပျံၤတၢ်ဖူးအထံကီၢ်-တၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မံၤယုာ်လၢမၤဒီးသးအဖၢမုၢ်, တၢ်မၤသံမၤဝီ, တၢ်မၤဆါပယွဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတဖၣ်,ပိာ်မုာ်လၢ အိၣ်လၢကညီ ကီၢ်စဲၣ်,ကီၢ်ပယီၤ အပူၤတဖၣ် ဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ကီၢ်တၢ်မၤထီၣ်ဟီၣ်မိခွဲးယၢ်.”လၢမုၢ်တြုၤအါရံၤ,၂၀၀၇န့ၣ်. ကွၢ်ဖဲ

<https://karenwomen.files.wordpress.Com/2011/11/state20of20terror20report.pdf>.

ပုၤပၤဆၢဒူသဝီတဖၣ် မ့တမ့ၢ် ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်ကဲခိၣ်ကဲန့ၢ်မူဒါဖဲပိၣ်ခွါတဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်အကတီၢ်လီၤ.^{၂၄} ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါလၢဘၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဟံၣ်န့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တမံၤ, အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲကဒီးအဖိအလံၤဒီးပုၤသးပုၤလၢအဟံၣ်ဖိယီဖိအကျါတဖၣ် လၢတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဒီးကတီၢ်ညါအပူၤမ့ၢ်တမံၤ, တကးဒံးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သုးကျဲၤန့ၢ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢပဲၤဒီး ဘၣ်ယုၢ်စ့ၢ်ကီးကျဲၤလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်ဖဲတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဒီးကတီၢ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်အါဒံးအါဂၤဟ့ၣ်လီၤအသးဒ်အမ့ၢ်ကိသရၣ်မုၢ် မ့တမ့ၢ် ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဖဲ ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤတဖၣ်တၢ်မ့ၢ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အီၤဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ပၤတၢ်ပြးကွၢ်ဂီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်စူးကါလီၤကထၢအီၤဒ်လုၢ်လၢ်ထူသန့တၢ်ပၤတၢ်ပြးကွၢ်ဂီၤအသိး ဒီးပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ်အီၤလၢတၢ်ချၢဖဲတၢ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ဒါပိၣ်မုၢ်တဖၣ်, တၢ်ဘျါရဲၤအီၤဒ်လုၢ်လၢ်ထူသန့အကျဲခိဖျိတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်စုအိၣ်လိးတဆံးတက့ၢ်ဒီး မၤဘျၢ်မၤဘျီၣ်ကွံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

အါန့ၢ်အန့ၣ်, ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤတဖၣ်အတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်တၢ်ပိၣ်သကိး ကျဲသန့အဂ့ၢ်အကျိၤဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒီး တၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးပုၤတဝၢတၢ်ဆၢတၢ်တၢ်သးတၢ်က့ၤကဒါအဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ထံၣ် တၢ်ဆိမိၣ်ဘၣ်ထွဲဒီး “တၢ်သးအိၣ်က့ၤကဒါ”အတၢ်မၤတဖၣ်, အလီၢ်အိၣ်လၢပိၣ်မုၢ်တဖၣ် ကဘၣ်န့ၢ်ပၢ်အီၤဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ဆၢတၢ်လီၤအသးလၢကဘၣ်က့ၤခါ, ကဘၣ်အိၣ်ခါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤတဝၢဒီးသးတၢ်တူၢ်တၢ်န့ၢ်ခိၣ်တၢ်ကဲ

လၢအပူၤကွံၣ်န့ၣ်, ဖဲတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဝံၤအလီၢ်ခံမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, အတၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်လၢတလီၤန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးစွံကတုၤအကံၢ်စီလၢကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးလၢအကိခဲတဖၣ်အယီလီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကျဲးစးမၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢကအိၣ်မူဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တမံၤ, လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကျဲးစးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ဒီး ဟံးယၢ်ပၤယၢ်အပုၤတဝၢဒီး ဘၣ်ယုၢ်ကျဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ အတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကဒီးန့ၢ်

^{၂၄} ကညိပိၣ်မုၢ်ကရၢ, “ဟးလၢယၢ်ကန့ၣ်အုၣ်ဖိခိၣ်-ကညိပိၣ်မုၢ် သဝီသးပုၤတဖၣ် အတၢ် သးဒူလၢတၢ်တဲအဂ့ၢ်တလၢ်ဖဲတၢ်သဘံၣ်သဘၣ်ဟံၣ်ကဝီၤ,ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်.”

လၢမၤတြုၤအါရဲၤ ၂၀၁၀န့ၣ်.ကွၢ်ဖဲ <https://karenwomen.files.wordpress.com/2011/11/walkingamongstsharpknives.pdf>.

ဘဉ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူတၢ်မၤစၢၤ, တၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့တၢ်မၤစၢၤ, ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤ, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိၣ်
 ထွဲ, တၢ်ကဟ့ၣ်ဘဉ်ကယၢ်ဘၢအတၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီး သးအတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢအတၢ်ဆိၣ်ထွဲတဖၣ်တသ့ဖဲအသ့န့ၣ်
 လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်^{၂၅}လၢအလီၤယူးယီၣ်ဟ်ကဲဒီး တၢ်ယုထၢအီၤလၢဖိးမံသဲးတဖၣ်
 ဒီးခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်အံၤယုကျဲလၢကဒိသဒါအဝဲသ့ၣ်ဒီး ကျဲးစးဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤလၢအဝဲသ့ၣ် ကအိၣ်မူဘဉ်အဂီၢ်လီၤ.
 ဖဲပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအါဒ်အါဂၤ ဘဉ်ဒီးသန့ၤထီၣ်ဒီးအတၢ်အိၣ်မူလၢ တၢ်မၤစၢၤလၢအဟဲလၢတၢ်ချၢတဖၣ်အခါ,
 အဝဲသ့ၣ်တၢ်လဲၤခီဖျိလၢဘဉ်ထွဲဒီးတၢ်ဘဉ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအံၤ တမ့ၢ်တၢ်လၢအကဲထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဒုးဆူၣ်ထီၣ်သးအဂီၢ်
 ဘၢအဖိခိၣ်, တၢ်ဟ်ပနီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပုၤတဝၢတဖုလၢအိၣ်ဒီးအတၢ်သဘျၢဒ်ဝဲတအိၣ်ဘဉ်. လၢတၢ်န့ၢ်အယိ
 အလီၤအိၣ်လၢတၢ်ကဘဉ်မၤစၢၤဒီး ဟ်ပနီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးသုတမ့ၢ်လၢတၢ်ကွၢ်ကဟ်ကွံာ်ဒီး ထံၣ်ဆံးအဝဲသ့ၣ်လၢ
 တၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အိၣ်ကန့ၤလၢထံကီၢ်လၢတူၢ်လိာ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လဲၤဆူကီၢ်သၢဘဉ်
 တဘျီမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤကရၢလၢဆိၣ်ထွဲဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် က
 ဘဉ်လူၤပိာ်ထွဲဝဲ “လၢတၢ်မၤဘဉ်ဒိတအိၣ်” အတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘဉ်ထွဲဒီးပုၤတဝၢအတၢ်အၢၣ်လီၤဒီး
 တၢ်တူၢ်တၢ်န့ၢ်ခိၣ်တၢ်ကဲသးသဟီၣ်လၢအအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအပူၤတဖၣ်လီၤ.^{၂၆} တၢ်အံၤအဲၣ်ဒီးစံးဝဲလၢ,
 လၢတၢ်ဂုၤတၢ်ဂၤအကျါ, ပုၤလၢဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတဝၢတၢ်ဖိးတၢ်မၤ အတၢ်လိာ်ဘဉ်တဖၣ် ယုာ်ဒီးခိၣ်န့ၢ်လၢပုၤ

၂၅ လံာ်ဟ်ဖျါအံၤသ့ဝဲ “ခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်” အစီပညိမ့ၢ်ဖဲပုၤတဝၢလၢလံာ်လၢအိၣ်ဒီး ခိၣ်န့ၢ်အမူဒါ,ခိၣ်န့ၢ်လၢတဘဉ် တၢ်ယုအီၤလၢပုၤတဝၢတဖၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ,ခိၣ်န့ၢ်လၢအဘဉ်တၢ်ယုထၢ
 အီၤလၢဒဲ ကဝီၤ တၢ်မၤတၢ်ပြးအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဘျီတၢ်ဘၢခိၣ်န့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ခိၣ်န့ၢ်လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စ့ကဝဲၤအကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအဘဉ်တၢ်သံကွၢ်အီၤတဖၣ်ဟ်ပနီၣ်
 ဝဲလၢ အမ့ၢ်ခိၣ်

န့ၢ်လၢအဖိးသဲးဒီးမ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤန့ၣ်လီၤ.လံာ်ဟ်ဖျါအံၤတစဉ်ညိၣ်ဆၢတဲာ်ဝဲလၢခိၣ်န့ၢ်လၢတၢ်ယုထၢအီၤလၢဖိးသဲး(မ့ၢ်)ခိၣ်န့ၢ်ခၢၣ်စးလၢအိၣ်ဟဲလီၤလီၤ ဆီဆီ
 တဖၣ်.

မ့ၢ်တမ့ၢ်,ယုထၢထီၣ်ခိၣ်န့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်လၢကတိၤခိၣ်ရိၣ်ဖဲဒီးခၢၣ်စးန့ၢ်ပုၤကမျၢၢ်ခဲလၢဂီၢ်ဘဉ်.တၢ်ပညိၣ်လၢအဲၣ်ဒီးစံးဝဲအံၤတစီမ့ၢ်ဖဲပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်
 ကယုထၢ ခိၣ်န့ၢ်လၢအိၣ်ဒီးအကီၢ်အစီလၢအန့ၢ်ဝဲသ့ဒီးဟံးစုန့ၣ်ကျဲန့ၢ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဖဲအက့ၤကဒါက့ၤအခါလီၤ.

၂၆ တၢ်သမံသမိး ကွၢ်က့ၤတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်လၢ အဘဉ်ထွဲဒီး “လၢတၢ်မၤဘဉ်ဒိတအိၣ်” ဒီးတၢ်ထုးလီၤစုၤကွံာ်ခီကီၢ်ဆၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢပိာ်ထွဲထီၣ်
 အခံတဖၣ်. ကွၢ်ဖဲ နီၣ်ဝုကွၢ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ် တၢ်အိၣ် ထွဲမၤစၢၤ, “လၢတၢ်မၤဘဉ်ဒိတအိၣ်-ခီကီၢ်ဆၢဒီးခိၣ်တယာ်ဖဲကီၢ်ကွံာ်တဲာ်ပုၤတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤပုၤဘဉ်ကီတၢ်ခဲတဖၣ်,
 ပုၤလီၤအိၣ် ကမ့ၢ် တဖၣ်, ပုၤသုးလီၤ သုးကျဲတဖၣ်လၢအအိၣ်ဟဲလၢကီၢ်ပယီၤ,-လံာ်ဟ်ဖျါဘဉ်ထွဲဒီးတၢ်ယုထံၣ်န့ၢ်တၢ်ဂုၤလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်တဲာ်သကိးတၢ်အပူၤ.” လၢအဖြၢၣ်

၂၀၁၂န့ၣ်.ကွၢ်ဖဲ http://www.burmalibrary.org/docs13/NCAMyanmar_consultancy_report-public-ocr-red.pdf.

တဝါယုထိန်အီတဖန်ဒီး ခါးစးလၢအဝဲးစးလၢကတိတ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ် ကဘၣ်ပၣ် ယုၣ်လၢ တၢ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးအပူၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးပှၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲအတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ထံၣ်

ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအဘၣ်တၢ်သံကွၢ်အီတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ကစီၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သံကွၢ်လၢပယီၤပဒိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ရူအီၤလဲၣ်အဂ့ၢ်, ဘၣ်မနုၤလၢ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တဒီးန့ၢ်တၢ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိၣ်လဲၣ်ဒီး ခဲအံၤဒၣ်လဲၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိၣ်လဲၣ်ဒီး ဘၣ်မနုၤလၢအဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်တၢ်ကဟုကယၢ်တုၤသီးထဲသီးဒ်အမ့ၢ် ကီၢ်ပယီၤထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤအသီးလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ညါပၣ်ပနီၣ်ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအမ့ၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် လၢအိၣ်ဒီးအလုၢ်အပူၤလၢအပၣ်ယုၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် အတၢ်တိတ်လီၤဒီး တၢ်ကနၢ်ပၢ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်လဲၤခီဖျိအဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအရူဒိၣ်လၢပယီၤပဒိၣ်အဂီၢ်ဒီး ကရၢအဂုၤဂၤလၢကီၢ်ပယီၤပှၤတဝါပူၤအဂီၢ် ယုၣ်ဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂၤကရၢတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

ကျဲလၢခိၣ်နၢ်ဒီးပှၤတဝါတဖၣ် မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဒီသဒၤလိာ်သးယၢ်ခီယၢ်ပၤအဂီၢ်, လၢအပူၤကွံာ်မ့ၢ်ဂုၤ, ဖဲတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖိဒီးကတိတ်မ့ၢ်ဂုၤဒီး တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖိဒီးဝံၤကတိတ်မ့ၢ်ဂုၤ, တၢ်အံၤပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် တမ့ၢ်ပှၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်, မ့မ့ၢ်တခီမ့ၢ်ပှၤလၢအယုၣ်ကျဲၤပျုၤဂဲၤဆုးအဂုၤကတၢ် လၢအဟံၣ်ဖိယီဖိဒီး ပှၤတဝါတၢ်အိၣ်မူအဂီၢ်, တကးဒီးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ကျဲးစးမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီ အတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်အပူၤဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂုၤ, ဖဲတၢ်မၤတၢ်သံကွၢ်သံဒီးဒီးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အခါ, အဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအတံၤသကိးအဂုၤအဂၤတဖၣ်ထံၣ်အီၤလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအကၢၣ်ဒီး မ့ၢ်လၢလၢတၢ်ကမၤစၢၤအီၤတခီတၢ်န့ၣ်လီၤ.^{၂၇} ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအဘၣ်တၢ်သံကွၢ်သံဒီးအီၤတဖၣ် အဲၣ်ဒီးဝဲလၢကီၢ်ပယီၤကမျၢၢ်ဒီးခိၣ်နၢ်တဖၣ် ကနၢ်ပၢ်အီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်လၢတဖၣ်လၢကမၤစၢၤ ထံကီၢ်အဂီၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တမ့ၢ်ပှၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒီးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအကၢၣ်အကျူတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်

^{၂၇} တၢ်အိၣ်ဘၣ်ယးဒီးပိၣ်မုၢ်သးစၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပှၤတဝါအတၢ်ထံၣ်ဆိတလဲလၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအမီခိၣ်, ကခွၢ်ကီၢ်ခဲအပူၤ, တဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယးဒီးပှၤကွဲးလံာ်ဖိလဲၤခီဖျိဘၣ်ကမျၢၢ်အတၢ်ထံၣ်လၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအမီခိၣ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်, ကွၢ်ဖဲ, “တၢ်လဲၤကျဲးဆူကလံၤစိး.” (Tea Circle Oxford), ၁၅ လိယနုၤအါရံၤ ၂၀၁၈န့ၣ်, ကွၢ်ဖဲ <https://teacircleoxford.com/2018/01/15/a-journey-to-the-north/>.

(ပုလီအိတ်ကမ့်ဒဲကဝီတဖျာ်လာအိတ်လာစံဖိ,ယိဒိတ်ကီဖဲဒ် (ပုဟ့တ်တၢ်ဂ့ၢ်-မိနုၤလုအိ)

ဒီးမၤစၢၤအပူၤတဝၢဒီးအထံအကီၢ်ဒီးအဲၣ်ဒီးဝဲလၢ တၢ်ကဟံပနီၣ်အိၤဒ်ထံဖိကီၢ်ဖိမုၢ်ကယၢပုၤပုၤတဂၤ အသိးဒီး ဟ့ၣ်အိၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကမၤသကိးတၢ်လၢပုၤဂ့ၢ်ဝိဒီးထံၣ်ကီၢ်သးဂ့ၢ်ဝိလၢလၢပုၤပုၤတဝၢဒီးထံကီၢ်အ ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တီတၢ်တြၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်လၢအကဲထီၣ်တၢ်သးအဂီၢ်

လၢတၢ်ယုထံၣ်န့ၢ်တၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ် တၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်တၢ်တၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်, ပုၤလီၤအိၣ် ကမ့ၢ်ဖိလၢတၢ်သံကွၢ်သံဒီးအိၤတဖၣ် တဲဖျါထီၣ်ဝဲၣ်ရဲၣ်ပျီၤပျီၤလၢပဒိၣ်တြၢ်မၤတၢ်တမံၤမံၤလၢထံဖိကီၢ်ဖိလၢအတူၢ် ဘၣ်တၢ်မၤထီၣ်ဒါအခွဲးအယၢ်တဖၣ်အဂီၢ်, လၢအပူၤကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်သ့ၣ်ညါဒၣ် လဲၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အိၣ်ဒီးလၢသဲစးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ထံၣ်ကီၢ်သးအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢမ့ၢ်ကျိၤဝဲၣ်ကွံာ် တၢ်ဖိၣ်သးအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပုၤလီၤကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်ထံၣ်ဝဲလၢပဒိၣ်မ့ၢ်တထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒီး ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် အဂီၢ်ဘၣ်သၢပျါၤ, ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၤကဒါက့ၤအခါ, ကသ့ၣ်ထီၣ်က့ၤအတၢ်အိၣ်မူဒီး သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်လၢအဟး ဂီၤတၢ်တဖၣ်အဂီၢ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအညီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်, ခိဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ် တၢ်မၤထီၣ်ဒါပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်ဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ်အယိ, လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်, အ တၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ခိၣ်တယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်စံးကတိၤအိၤဘျးဘျးဘျးဘျးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤပယုပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်တဖၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် တုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢတၢ်န့ၢ်လိာ်သးတအိၣ်, နီၢ်ခိဒီးနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တအိၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ကဟံဒီးတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်တ ဖၣ် လီၤမၤကွံာ်ဝဲအယိ, တၢ်အံၤကကဲထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢခံ

တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးယံာ်ယံာ်ထၢထၢအဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်အံၤ ကဲထီၣ်ဝဲခိၣ်တယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအရူဒိၣ်တခါလၢ ကီၢ်ပယိတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဟံဖိၣ်မၤသကိးတၢ် လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အ ကျဲဒီးထံၣ်ကီၢ်သးတၢ်ဆိတလဲအကတီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအရူဒိၣ်တမံၤဒီးဒ်သိးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဂၢၢ်ကျါၤ လၢကီၢ်ပယိပူၤကန့ၢ်အဂီၢ်ဒီး လၢတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ထံကီၢ်လၢသနၢ်ကိးကပၤဒဲးကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ် အဝဲ

သုဉ်မုၢ်ပုၤလၢအကါဒိၣ်မးစ့ၢ်ကိးလီၤ. ကိၢ်ပယီၤထံၣ်ကိၢ်သဲးခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, သုးမုၢ်ဒိၣ်ခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤဒီး ပုၤတဝၢခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, အတၢ်ပၣ်သးလၢပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိအဖိခိၣ်န့ၣ် လိၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဒီး တၢ်သးဆူၣ်လၢကသုၣ်ထီၣ်ပုၤတဝၢလၢအပွဲၤဒီးဒိၣ်မိၣ်ခြၣ်စံၣ်ဒီး တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢပုၤလၢအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်ပၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဘၣ်ယးဒီးတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂ့ၢ်န့ၣ်, မ့ၢ်တၢ်လၢအရူၤဒိၣ်မးလၢပကဘၣ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးဖဲတၢ်စံးကတိၤကိၢ်ပယီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီး တၢ်မၤဘၣ်လိၣ်ဖိမံက့ၤထံၣ်ကိၢ်သဲးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢကိၢ်ပယီၤပူၤတဖၣ် အတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါသိၣ်လိပုၤလၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအခီပညီန့ၣ်တမ့ၢ်ထဲလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်သဘၣ်သဘုၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်အယိၤခိၤဘၣ်. တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအဂၢၢ်ကျၢၤစံးတၢ်န့ၣ်ကိၢ်ပယီၤထံၣ်ဖိကိၢ်ဖိကိးဂၤဒဲးတၢ်ကဘၣ်ရူၤအိၤထဲသိးတုၤသိး လၢအအိၣ်ဒီးသူးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီး တၢ်ယူးယီၣ်ပၣ်ကဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါသိၣ်လိစ့ၢ်ကိးပုၤလၢကိၢ်ပယီၤအတၢ်ဆါလီၢ်လံၤ လၢအပူၤကွၢ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ကသးပုၤနီၣ်ကွၢ်အိၤအဂီၢ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအညီဘၣ်. အတၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်မုၢ်တၢ်လၢအမၤတံၢ်တံၢ်ဒဲးတၢ်အိၣ်ကုၣ်အိၣ်ပွဲၤဒီး တၢ်အိၣ်ယူၤအိၣ်ဖိးက့ၤအတၢ်လဲၤကျဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ်

လၢကီၢ်ပယီၤထံကီၢ်ပဒိၣ်အဂီၢ်-

- နံသီးဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်, ကြၢးအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံလီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး နံသီးဒီးကဘျါရဲၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိကဲထီၣ်သးအဂံၢ်ခိၣ်ထံးဒ်အမ့ၢ်, တၢ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီဆူကီၢ်ပယီၤသုးအတၢ်မၤပယွဲၤပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်, ပယီၤသုးတဖၣ်ကဘၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်လၢကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီပူၤ, တၢ်ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤက့ၤန့ၣ်သဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ဟဲက့ၤအိၣ်ကဒါက့ၤဆူအနီၢ်ကစၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤလၢအဆိအချ့, ဒီးတၢ်ကဘၣ်ဘျီဘၣ်က့ၤ ၂၀၀၈ တၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်နံသီးဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ပၤကီၢ်စၢ်ဖျိၣ် နီၣ်မိၣ်ကခြံၣ်စံၣ်လၢအမ့ၢ်အတီ လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ထဲသီးတုၤသီးဒီး နီၣ်ကစၢ်တၢ်ပၤလီၤသးဒ်ဝဲ.
- တၢ်ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်သနၢ်လၢ အပၣ်ယုာ်ဒီးသုးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ်ဒီး ပုၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရၢအဂၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤသုးတၢ်ပၤတၢ်ဆုၤအဖီလၢတဖၣ် နံသီးဒီးကမျၢၢ်အတၢ်နၢ်န့ၢ်ကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်, ကီၢ်ပယီၤသုးပဒိၣ်အံၤကဘၣ် လူၤမၤထွဲၣ်ကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်မိၢ်န့ၢ်သးလီၤအသိး.
- ပုၤလၢအမၤကမၣ်ကီၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘျါသဲးစးခိၣ်ခိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢပုၤလၢအဘၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ် ဝဲတၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂုၢ်အဆၢကတီၢ်အဖီခိၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်အဂ့ၢ်အဝီၣ်တၢ်ဟံလီၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘျီမ့ၢ်အကျိၤအကျဲ အိၣ်ဝဲအသိးလၢအအိၣ်ဖျါလၢပုၤကိးဂၤအမဲာ်ညါ, ဖျီဖျါရဲၣ်ဒီး တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတၢ်လၢအမ့ၢ်ဝဲတီဝဲဒီး မ့တမ့ၢ် နံတၢ်ဟံလီၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘျီတၢ်ဟံးဖိၣ်ထီၣ်ကီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီအိၣ်ဝဲအသိး.
- ပုၤဘၣ်ယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢလၢပုၤပုၤလၢကပၣ်ယုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်ဆၢတၢ်အပူၤ ကိးကတီၢ်ဒဲးလၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါ(ပိၣ်လံစံၣ်)သ့ၣ်တဖၣ်.
- ကဘၣ်ပတုာ်ဒီး မ့တမ့ၢ် ဘျီဘၣ်က့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ခီကီၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီး တၢ်ရီဖျိၣ်တဖိးသဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်ဒီး ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၢ်ခီဖျိတၢ်ကဘၣ်ပၤဖျါထီၣ် လၢပုၤကိးဂၤအမဲာ်ညါ

လၢပှၤယုၤအိၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢအဖဲက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ် တၢ်တဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဖီခိၣ်နီတခါဘၣ်.

- ကဘၣ်အိးထီၣ်န့ၢ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိၣ်ဘၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ် အကျဲဆူတၢ်လီၤလၢပှၤယုၤအိၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအိၣ်အလီၤတဖၣ် ယုၤဒီးတၢ်ပျဲန့ၢ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ကရၢတဖၣ်ဒ်သိးဒီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် ကတုၤဆူပှၤယုၤမ့ၢ်ဟးဖျိးလၢအအိၣ်ကဒုလၢကလုာ်န့ၣ်ဖီၣ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ် အတၢ်ပၤတၢ်ဆုၤအဖီလၢလၢအတအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်အရူလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖီခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤတံာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်မၤပျဲမၤဖုးတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ဘၣ်.
- ဖဲလၢ တၢ်တဲသကိးတၢ်ယူတၢ်ဖိးအဆၢကတီၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဒီသဒါလၢ ပှၤယုၤမ့ၢ်ဟးဖျိးအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးလီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအိၣ်ဒီးအကျိၤအကျဲလီၤတၢ်လီၤဆဲး.
- တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟံၣ်ဃီ, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးတၢ်အိၣ်ယၢၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးဒီး အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၤလၢပှၤယုၤမ့ၢ်ဟးဖျိးဒီး ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိလၢအက့ၤကဒါက့ၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဖဲလၢတၢ်တဲသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီးကဘၣ်မ့ၢ်ဒ်ပံာ်နဲရိတၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၤအသိး.
- ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဘျၢဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဘျီမၤဂ့ၢ်ထီၣ်အီၤဒ်သိးဒီးပှၤထူလံာ်ဖိ အတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢကလုာ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးပနီၣ်အီၤယုၤဒီးတၢ်န့ၢ်သ့ၣ်ဒီးပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒ်လုာ်လၢထူသနူအသိး တကၤဒီးဘၣ်ပိာ်မုၢ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် ကဘၣ်တၢ်ထၢန့ၢ်အီၤလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအပူၤလၢအဖိးမံလိာ်သးဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်.
- ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ(ပိာ်လံာ်စံာ်)ဒီး မၤဖျါထီၣ်တၢ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၤဘၣ်ဃးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤက့ၤဟံၣ်ဃီတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ ယုၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်က့ၤတၢ်အိၣ်ယၢၤလၢပှၤဘၣ်ယုၤမ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ်အဂီၢ်ဒီး လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤအဖီခိၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးလီၤတၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး ယုၤဒီးတၢ်ဟံးပနီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးကဘၣ်လိာ်ဖိးမံအသးဒ်ပံာ်နဲရိအတၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၤတဖၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤက့ၤဟံၣ်ဃီတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤမ့ၢ်တသ့တခါ, ကဘၣ်လိာ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်အပူၤလၢ

တံးဟံးန့ၣ်ဆူၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တံးဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၤဒီးတံးဘူၣ်တံးဖိၣ်လၢအလီၤမၤဒီးဟးဂီၤကွံာ်ဖဲတံး
ဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

- ကဘၣ်တဲဖျါထီၣ်ပျီပျီလၢအဆိအချၢလၢတံးဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးန့ၢ် ၵ မ့ၢ်တံးအိၣ်သးလၢအလီၤဆိခီဖျိတံး
ဘၣ်ကံာ်ဂုၤလၢဘၣ်ထွဲဒီး တံးပၤဆုၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အတံးသိၣ်တံးသိၣ်အမ့ၢ် ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဟီၤ, လီၤပျီဒီးသ
ဘျုတဖၣ်ဒီးလၢတံးန့ၣ်အယိ, ဟီၣ်ခိၣ်လၢဘၣ်တံးပၤဘၣ်အိၣ်လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် တံးဟံးပနီၣ်
အိၣ်အမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဟီၤ, လီၤပျီတသ့ဘၣ်ဒီးနီၣ်တဂၤခိပနီၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိး သူဝဲလၢအနီၣ်ကစၢ်တံးဘၣ်
ဘျုး မ့တမ့ၢ် လၢထံကီၢ်ပဒိၣ်တံးဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်တံးတိာ်ကျဲၤအဂီၢ်တသ့ဘၣ်.
- ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါတံးထုးထီၣ်ဟီၣ်လံာ်တံးအိၣ်ယၤဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်တဖၣ်, တံးသူၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တံးဒိၣ်ဒိၣ်
မ့ၢ်တဖၣ်, ဒီးတံးဘျုးလီၤစ့တံးတိာ်ကျဲၤလၢကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်, တံးကဘၣ်ပတုာ်အိၣ်တုၤလၢ
တံးပၤဆုၤန့ၣ်ဆၢတံးအိၣ်ယၤအကျိၤအကျဲတဖၣ် တံးဟံးလီၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢတံးကရၢကရိဘၣ်ထွဲ
တဖၣ်ဝံၤအလီၤခံဒီး တံးထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိးအံၤ ကဘၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတံးဂ့ၢ်တံးကျိၤဘၣ်
ထွဲခဲလၢာ်တဖၣ်.
- ကလုာ်န့ၣ်အတံးပၤတံးဆုၤဒီး တံးဖံးတံးမၤအက့ၢ်အဂီၢ်လၢတံးဒုးအိၣ်ထီၣ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤ ဟံးယၢ်ကံာ်
ကျဲၤအိၣ်လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ် တံးကဘၣ်ဟံးပနီၣ်အိၣ်.
- ပဒိၣ်အတံးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအတံးရဲၣ်တံးကျဲၤတဖၣ် တံးကဘၣ်ဟ့ၣ်ခိၣ်နီၣ်လီၤအိၣ်ဆူၣ်ကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်ဖဲပဒိၣ်
တဖၣ်အအိၣ် ယုာ်ဒီးတံးပညိၣ်ကွၢ်စိလၢတံးသူၣ်ထီၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်အဂီၢ်.
- ကမျၢၢ်တံးကရၢကရိဒီးကံာ်ခိၣ်ထံးပုၤတဝၢအတံးကရၢကရိတဖၣ် တံးကဘၣ်ဟံးပနီၣ်အိၣ်အမ့ၢ်ပုၤမၤ
သကိးတံးလၢအိၣ်ဒီးတံးထဲသိးတုၤသိး အိၣ်ဒီးတံးဟံးကဲလိာ်သးလၢဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပုၤလၢတံးဘျီဘၣ်မၤဂ့ၤ
ထီၣ်က့ၤတံးဖံးတံးမၤဝဲၤကျိၤအမ့ၢ်တံးအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တံးကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတံးဘၣ်တံးဘၢသ့ၣ်တ
ဖၣ်.
- ကလုာ်န့ၣ်လၢဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ် တံးကဘၣ်ဟံးပနီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိနီၣ်နီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤ
ပုၤလၢပုၤကိးဂၤအမဲာ်ညါ ဒီးကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်လၢကိးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ ထံကီၢ်လံာ်အုၣ်သး

ဘၣ်ထွဲတဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးပနီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒ်ကလုာ်ဖျါအတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမံၤ, ဟံၣ်ဖိဃီဖိမံၤဒီး တၢ်ဟံးဖျါထီၣ်လီၤလၢပတီၢ်တဖၣ်.

- ဒ်သိးဒီးပှၤဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါးတဖၣ် ကဒီးန့ၢ်က့ၤလံာ်လဲၢ်လၢအဖိးမံလိာ်သးဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဂီၢ်, ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖိၣ်လိာ်စုမၤသကိးတၢ်ဒီးကလုာ်ဖျါဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ် ဒ်သိးဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤလံာ်လဲၢ်ဖိးသဲစးဒီးကမၤန့ၢ်က့ၤအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် ဃုာ်ဒီးလံာ်လဲၢ်တၢ်အုၣ်သးတဖၣ်လၢကဒီးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်လီၤမၤဘၣ်က့ၤတၢ်မၤလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤဒ်ဝဲ ဃုာ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖိတဖၣ် ကဟးထီၣ်မၤဘၣ်တၢ်လၢတၢ်ချၢ လၢအဖိးသဲစးဒ်ပှၤဟဲမၤတၢ်ဖိလၢကီၢ်ပှၤတဂၤအသိးဆူထံကီၢ်လၢအိၣ်ဘူးသ့ၣ်တဖၣ်.
- လံာ်လဲၢ်တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါလၢတၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢတၢ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါးအလီၢ်အကျဲတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလံာ်အုၣ်သး, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လံာ်အုၣ်သးဒီးတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတၢ်မၤလိလံာ်အုၣ်သးတဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးပနီၣ်အီၤ ဃုာ်ဒီးလံာ်လဲၢ်တၢ်အုၣ်ကီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢကလုာ်ဖျါဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤပှၤန့ၢ်စိန့ၢ်ကမိၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကရၢသဘျူတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကရၢကရိဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ကရၢတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပတီၢ်ထီၣ်ညါကွီတၢ်မၤမုၢ်ကျၢၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၢ်လီၤ.
- တၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်မၤရှဲကွံာ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိာ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကရၢမၤသကိးတၢ်လၢလီၢ်ကဝီၤ, ထံကီၢ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘ့ၣ်ပတီၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤရှဲကွံာ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိာ်လၢတၢ်ဒီးလီၤအီၤလၢကမျၢၢ်အိၣ်တၢ်လီၢ်ကဝီၤတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုာ်ဖိးအကျဲတခါလၢပှၤအါဖုအါကရၢတူၢ်လိာ်အီၤသ့.

လက်ပယ်သုးမုဒ်အဂီၢ်

- ပတုၣ်ကွံာ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအတၢ်မူးတၢ်ရၢ်တဖၣ်ဒ်အမုၢ်, တၢ်မူးတၢ်ရၢ်လၢထီၣ်ဒါပုၤကူပုၤကညိဒီးတၢ်မၤထီၣ်ဒါပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဒုးယၢ်အကွၢ်ဂီၤခဲလၢာ်လၢအထီၣ်ဒါထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်, လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်စူးကါတၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မံၤယုၣ်ဒ်စုကဝဲၤတခါအသိး,
- တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတခါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤခဲလၢာ်တဖၣ်န့ၣ် ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအီၤတဘျီယီၤဒီးလူၤပိာ်ထွဲ(NCA) တၢ်ဘျီတဖၣ်ဒီးတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤလၢပုၤခံဖုမၤအီၤ,
- ကဘၣ်ပတုၣ်ကွံာ်သုးတၢ်ထီၣ်ဒုးတၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခဲလၢာ်ဒီးထုးကွံာ်သုးခဲလၢာ်ယုၣ်ဒီး အဟံၣ်ဖိယီၤဖိဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၤကျဲဒီး တၢ်ဟဲဆိလီၤသုးလၢကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤခဲလၢာ်,
- ပတုၣ်ကွံာ်တၢ်ဂုၢ်န့ၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး ဟ့ၣ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ဂုၢ်ဆူၣ်န့ၣ်အီၤတဖၣ်,
- ပတုၣ်ကွံာ်တၢ်တုထုးထီၣ်မ့ၣ်ပိာ်ဒီး တၢ်စူးကါမ့ၣ်ပိာ်တဖၣ်, ဒီး
- သုးကဘၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်လၢထံၣ်ဂီၢ်သဲးတၢ်မၤဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤ (၂၀၀၈) နံၣ်ထံကီၢ်သဲးစးတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကသ့ၣ်ထီၣ်ဖဲၣ်ဒ်ဒ်ဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်သန့တၢ်ပၤတၢ်ပြးအမုၢ်အတီၤ လၢအခိၣ်တယၢ်ဝဲတၢ်ထဲသိးတုၤသိးဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ်တဖၣ်.

လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်အဂီၢ်

- မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိာ်သကိးတၢ်ဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၣ်ဖိတဖၣ်ဒီး ပုၤတဝါတၢ်ကရၢကရိလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်, မုၢ်ဒ်သိးတၢ်ကနီၤဟူဒီးနီၤပၢ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီဒီး အတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်, ဒီးမၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်, အတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢခါဆူၣ်ညါအဂီၢ်တဖၣ်, ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးကျဲသန့ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကဟဲမၤဘၣ်ဒ်အီၤတဖၣ်,
- ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်, အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီဒီး အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်ထၢန့ၣ်ယုၣ်အီၤလၢတၢ်ကတိၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးကျဲသန့အပူၤ, လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤခဲးန့ၣ်တၢ်လၢတၢ်မၤစၢၤပုၤကူပုၤက

ညီအကိုဦး တစ်စိန်ကဖိထိပ်ဦးတံခါးသဘောပျာဘက်ကီဘက်ခဲဦး ပျာလီၤအိပ်ကမ့ဖိအတံခါးတံယာ်တဖန်
အကိုလၢအပဉ်ယုာ်ဦး တံဟ့ၣ်က့ၤတံအိပ်လိးတဖန်,

- မၤသကိးတၢ်ဒီးကဃျၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဒီး ငးအိၣ်ထီၣ်ကျဲသနူလၢပှၤအါဂၤတူၢ်လိာ်အီၤသ့ဒီး ပာ်လီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပှၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် အတၢ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဒီး အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်, ယုာ်ဒီးထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤပတီၢ်အတၢ်ဟံၤလီၤတၢ်ဘျၢတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်, ပံၣ်နဲရိတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဟ့ၣ်က့ၤတၢ်အိၣ်လိးလၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ် အဟံၣ်ယီတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤကျဲဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်,
- မၤလီၤတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒီး ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိလၢအက့ၤတဂၤလၢလၢအဟံၣ်ယီ တၢ်အိၣ်ဆိးလီၤကျဲ, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးတၢ်ပၤဘၣ်တၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ကဘၣ်တဲသကိးအီၤရဲၣ်ပျီၣ်ဒီးသးယူယီၣ်လီၤပလိာ်လၢကမၤဖျါထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်အံၤလၢအဖိးမံဒီး ပံၣ်နဲရိအတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်,
- မၤလီၤတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ငးအိၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အကျဲသနူတဖၣ်ဒီး ကဘၣ်မ့ၢ်ကျဲသနူလၢတၢ်ဟံၤပနီၢ်အီၤဒီးဒီသဒၢပိာ်မုာ်ခွဲးယၢ်ထဲသိးတုၤသိးလၢတၢ်သူဟီၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂီၢ်,
- တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအက့ၢ်အဂီၢ်လၢတၢ်မၤဒံးအီၤအဖၢမ့ၢ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်မၤဆူၣ်ထီၣ်အီၤဒီးရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်ပှၤလၢအဟဲမၤစၢၤတဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကမၤသကိးတၢ်ဒီးလီၤကဝီၤပှၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် လၢကဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဆူပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤ တၢ်ပၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤခဲလၢာ်,
- ပာ်ပနီၢ်ဒီးဆိၣ်ထွဲလီၤကဝီၤကလုာ်န့ၣ်ပှၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် အတၢ်မၤမူဒါ^{၁၂} ဒီးဖိၣ်ဃံးအီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤတဂ့ၤ,

၂၈ လာအပူကွံင်စွာနံင်အတီၤပူၤ,ကလုၤန့ၣ်ပွၤတဝါတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ပဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးကရၢအါဖုမၤသကိးတၢ်ဒီးပဒိၣ်,တကူၢ်သ့ၣ်ခံးဝဲအတၢ်ကရၢကရိမ့ၢ်ကရၢလာ အမိး
သဲစး ဘၣ်ဆၣ် အပၤဖျါထီၣ်လီၤ ကဝီၤတၢ်အိၣ်သးတဖၣ် ဆူဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ကရၢ မၤစၢၤတၢ် တဖၣ် အမဲာ်ညါ, ဒီးလာဘီမ့ၢ်စၢ်ဖှိၣ်ကရၢ တၢ်မၤလီၤတဖၣ် အမဲာ်ညါဒီး
ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ် ကမုၢ်ၤ သဘျၢတၢ်ကရၢ ကရိတဖၣ်အမဲာ်ညါတဖၣ်, တဘၣ် လိာ်သး ဒီးတၢ်အိၣ် သးလာလီၤကဝီၤ ပုၤဒီဖျါလာအဝဲ သ့ၣ်တဒီးန့ၢ် တၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျါ

- ဟ်ပနီၣ်ပုၤတၢ်ခိၣ်နီၣ်တဖၣ်တက့ၢ်, လီၤဆီၣ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်ပိၣ်မုၢ်ခိၣ်နီၣ်လၢအတိၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢကလုာ်
န့ၣ်ဖိၣ်စုကတဲၤတၢ်ပၤဖိလၢတဖၣ် လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဝုၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးလၢန့ၣ်သဝီ
အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,
- နးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢတၢ်ဟးဆွဲးစုကတဲၤတၢ်ဘၣ်ကံၢ်ဂုၢ်လၢကလုာ်န့ၣ်ကဒဲကဒဲအကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ
ဒီးလၢတဖၣ်ဒီးတဖၣ်အဘၣ်စၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်လၢကလုာ်န့ၣ်ခဲလၢဒီးဟ်ဖျါအဝဲသ့ၣ်ကလုာ်
ဒီးဒီးသဒၢထံဖိကိၢ်ဖိတက့ၢ်,
- သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤဂ့ၢ်ဝီအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢအဖိးမံလိာ်သးဒီးလီၤက
ဝီၤကရၢန့ၢ်စိန့ၢ်ကမိၤပတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီကလုာ်ကရၢန့ၢ်စိန့ၢ်ကမိၤပတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ကရၢန့ၢ်စိန့ၢ်
ကမိၤပတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအသနၢ်ဒၣ်ဝဲစုာ်စုာ် ကထုးထီၣ်ကွံာ်မ့ၢ်ပိၣ်လၢထံဖိကိၢ်ဖိဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်,
လၢကမၤန့ၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဂၢၢ်ကျါအဂီၢ်, ဒီး
- တၢ်လီၤလၢမ့ၢ်ပိၣ်အိၣ်တဖၣ်တၢ်ကဘၣ်နးသ့ၣ်ညါသဝီဖိတဘျီဃီ, လီၤဆီၣ်တၢ်မ့ၢ်ပိၣ်လၢတၢ်ဒီးလီၤအီၤ
လၢကျဲၤမုၢ်ကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢန့ၣ်သဝီကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်လီၤကျဲၤအကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.

လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ပုၤတၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢအပၣ်ယုာ်ဒီးကရၢမၤစၢၤတၢ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အ
ဂီၢ်တဖၣ်, ဘီမုၢ်စၢၤဖိၣ်ကရၢလၢပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်အဂီၢ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ကမျၢၢ်ကရၢသဘျီတ
ဖၣ်အဂီၢ်-

- ကြးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီး ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤဒီး ထံဘူးကိ
တၢ်တဖၣ်အပူၤတုၤလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢနီၢ်တဂၤအတၢ်ဆၢတဲာ်အဖိခိၣ်လၢအိၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီး

လီၤတၢ်လီၤဆဲးအယိလီၤ, ကလုာ်န့ၣ်ပုၤတၢ် တၢ်ကရၢ ကရိလၢ အအိၣ်သ့ၣ်လီၤ တုာ်လံ အသးတဖၣ် ဒီးမၤသကိးတုာ် တၢ်ဒီးပုၤတၢ်တဖၣ် လၢအနံၣ်ယံာ် အလၢတဖၣ်မုၢ်
ကရၢလၢ အဖိး သဲစး ဒီး အိၣ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီး မုၢ်ကရၢ တၢ်နီၢ် လၢအခၢၣ် စးန့ၢ်ပုၤ တၢ်ဒီးမုၢ်ကရၢ လၢမၤဆူၣ်ထီၣ်, မၤဖျါ ထီၣ်န့ၢ် ပုၤတၢ်လၢ အတူာ်ဘၣ်
တၢ်နးတၢ်ယၢတဖၣ် အကလုာ်လၢအပၣ် ယုာ်ဒီးပုၤလီၤအိၣ် ကမ့ၢ်တဖၣ် အကလုာ် န့ၣ်လီၤ, ထံဂ့ၤ ကီၢ်ဂၤကရၢ တဖၣ်ကဘၣ် ယုာ်ညါပုၤတၢ်တၢ်ကရၢ ကရိတဖၣ်
အံၤအဂ့ၢ်အကျါ, မၤသကိး တၢ်ဒီးအီၤ, အဂ့ၢ်အံၤ အဝဲသ့ၣ်မုၢ်ကရၢ လၢအအိၣ်သ့ၣ် လီၤတုာ်လံအသး ဒီးမုၢ် ကရၢ ခၢၣ်စးလၢ
အဟ်ဖျါထီၣ်န့ၢ်ထံဖိကိၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီတဖၣ်လီၤယုာ်ညါပုၤတၢ်တၢ်ကရၢတၢ်ကရိတဖၣ် အံၤ အဂ့ၢ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအတၢ်ဖိးတၢ်မၤတက့ၢ်.

အသူးသွပ်လၢကပီၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကဲထီၣ်ဝဲတစု, ဧးကလုာ်န့ၣ်ကရၢလၢအမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်, ပှၤတဝၢကရၢလၢအမၤစၢၤတၢ်တဖၣ် ဧးပှၤမၤစၢၤတၢ်လၢအရူၤဒိၣ်တၢ်ကရၢကရိၤလၢအမၤစၢၤပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်, ကြၢးတၢ်မၤစၢၤဒီးအဝဲသွပ်လၢကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢပှၤလၢကရၢတဖၣ်အံၤအဂီၢ်,

- နီၤဘီၤမုၢ်စၢၤဖိၣ်ကရၢလၢပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲအဂီၢ် အလံာ်န့ၣ်ကျဲဘၣ်ထွဲဒီးဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲအသိး, ကြၢးစးထီၣ်ဟ့ၣ်က့ၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢအရူၤဒိၣ်တဖၣ်လၢပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ် နီၤလၢညါအသိး, လၢအပၣ်ယုာ်ဒီးခိၣ်ကီၢ်ဆၢတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်,
- တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ် တၢ်ကြၢးနီၤလီၤအီၤဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ဒီး တဘၣ်စၢၤခံဘၣ်. ,
- ဖဲတၢ်စံးကတိၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ကတီၢ်, တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒီး တၢ်ကဟ့ၣ်ဘၣ်ကယၢ်ဘၢ ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်န့ၣ်, တၢ်ကဘၣ်ဟံၣ်လီၤအီၤလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အပူၤဒီးတၢ်ကဘၣ်စံးကတိၤလၢအဂ့ၢ်,
- တၢ်ကဘၣ်မၤထွဲ “တၢ်တဘၣ်နီၤက့ၤဆူၣ်ပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲတဖၣ်ဘၣ်” အတၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၤလၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်လုာ်လၢထူသန့သဲစးတၢ်ဘျၢအပူၤ,
- တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢပဒိၣ်တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲမၤအီၤတဖၣ်, တၢ်ကဘၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်နီၣ်ထီၣ်အပတီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကတဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်သဘၣ်သဘၣ်တဖၣ်, လၢအပၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်ပတုာ်ကွံာ်ပယီၤသုးမုၢ်ဒိၣ် အတၢ်ထီၣ်ဒုးကလုာ်န့ၣ်တဖၣ်, ဧးပယီၤသုးမုၢ်ဒိၣ်လၢမၤကမၣ်ထီၣ်ဒါပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီ, ဧးပယီၤသုးလၢအိၣ်ဆီလီၤသးဖဲကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ် တၢ်ကထုးကွံာ်အီၤ, ဧးဘိၣ်ဘၣ်က့ၤ (၂၀၀၈) နံၣ် ထံကီၢ်သဲစးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဒီးသိးတၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ဖဲၣ်ဒရၢၣ်ဒိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ပၤပြးသန့လၢအမ့ၢ်အတိၤကန့ၢ်အဂီၢ်, ဧးပတုာ်ကွံာ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကီၢ် ပယီၤပဒိၣ်တုၤလၢ အလူၤပိာ်မၤ ထွဲနီၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အီၤ,
- ကြၢးဆိၣ်ထွဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ပတုာ်ကွံာ် တၢ်ထုးထီၣ်န့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤတၢ်တိာ်ကျဲၤဖးဒိၣ်တဖၣ် နီၤအမ့ၢ်တၢ်သုၣ်ထီၣ်ဘိၣ်ထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်, တၢ်ဘျၢလီၤကျိၣ်စ့တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢတၢ်

သုတ်တရားအစီအစဉ်တဖန်၊ ဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖန်၊ မ့တမ့ၢ် ဘၣ်လၢတၢ်သုဝဲဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒ်ကီၢ်စၢ်ဖှိၣ်သန့ဒီး တၢ်ပၤဆၢန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤတဖန်အံၤတၢ်ဒုးအိၣ် ထီၣ်အီၤလၢတၢ်ကရၢကရိဘၣ်ထွဲမၤသကိးတၢ်တဖန်ဒီး တၢ်ဆၢတဲာ်တမံၤလၢတၢ်ကဘၣ်ထံၣ်လိာ်တဲာ် သကိးအီၤလၢအိၣ်ဒီးအိၣ်ပညီဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်နီၤလီၤတဖန်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဆၢတဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်၊ ကျဲသန့မ့ၢ်ဂ့ၢ်၊ မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢကဟဲမၤဘၣ်ဒိပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်တဖန်မ့ၢ်ဂ့ၢ်၊ ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်ပညီၣ်၊ တၢ်ကဘၣ်တဲာ်သကိးအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး၊ ယုာ်ဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်တပယုာ်ဃီန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤကမ့ၢ်တၢ်လၢအဒိသဒါ က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအတလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢအဟဲလၢထံၣ်ဂုၤကီၢ်ဂၤအတၢ်ကရၢကရိအိၣ်သ့ၣ်တဖန်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်က့ၤကဒါက့ၤန့ၣ်၊ ကဘၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢနီၢ်တဂၤတၢ်သးအိၣ်အဖီခိၣ်၊ လၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးသူးသ့ၣ်လၢကပီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်သ့ၣ်ညါအီၤတဖန် ကမ့ၢ်တၢ်လၢပျီၣ်ပျီၣ်ဒီးကျဲလၢတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်အၢၣ်လီၤ တူၢ်လိာ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဘျၢလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်တဖန် တၢ်ကဘၣ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်မၤထွဲန့ၣ်လီၤ.
- မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပီၣ်သကိးတၢ်ဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိဒီး ပုၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖန်ထီၣ်ဘိတက့ၢ်. ဒီးလၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖန်အတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်၊ မၤလီၤတၢ်န့ၢ်အီၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကမ့ၢ်ပုၤလၢအပာ်ယုာ်လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်ကိးကတီၢ်ဒီးအပူၤတက့ၢ်. လၢပိာ်မုာ်ပိာ်မၤအတၢ်လိာ်ဘၣ်ဒီးအတၢ်ဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘိတဖန်အဂီၢ် မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပီၣ်သကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လီၤလီၤဆီဆီတက့ၢ်.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢတကီၢ်ခါတၢ်က့ၤကဒါမ့တမ့ၢ်ခါဆူညါပုၤလၢကက့ၤတဖန်အဂီၢ်-

- တၢ်ကဘၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖန်လၢက “လဲၤဒီးကွၢ်” ဆိတၢ်အိၣ်သးဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်သးဒီး အဝဲသ့ၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲတၢ်အိၣ်သးဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်သးလၢ

နူသဝီလၢအဝဲသ့ၣ်ဟဲယုၢ်ထီၣ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢတၢ်ကဆုၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ် တဖၣ်အတၢ်အိၣ်သး,

- ဖဲပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်က့ၤကဒါက့ၤဆူအထံအကီၢ်အခါ တၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျဲသနူလၢအဝဲသ့ၣ် အဂီၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ကဟံးဒီးအိၣ်အမ့ၢ်ပုၤအိၣ်လၢဒဲကဝီၤပူၤတဂၤအပတီၢ် ဒီးဒီးန့ၢ်ဒီးတၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤ တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူအတၢ်ဖံးတၢ်မၤသီသီအခါန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကဘၣ်ဆိၣ်ထွဲကလုာ်န့ၣ်ပုၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကမၤစၢၤဘၣ်ပုၤလၢအက့ၤ တဖၣ်လၢအပၣ်ယုၢ်ဒီး တၢ်ဆီလီၤက့ၤတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၤကျဲလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်, ဒ်သိးပုၤလၢအက့ၤတဖၣ်သ့ၣ်အိၣ်ပျးအိၣ်က့ၤတၢ်ဒီး သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးမူလၢအဂၢၢ်ကျၢၤ ကန့ၢ်အဂီၢ်,
- တၢ်ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပုၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် ဒ်သိးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢထဲသိးတုၤ သိးတဖၣ် ကတုၤဆူပုၤလၢအက့ၤကဒါတဖၣ်အဂီၢ်, ဖဲတၢ်လီၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကက့ၤဝဲတပူၤလၢလၢ, ကအိၣ် ဒၣ်ဝဲလၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲတၢ်ပၤဖိလၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပယီၤပဒိၣ်တၢ်ပၤဖိလၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဘျါရဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ကျိၤကျဲသနူလၢတၢ်ကွၢ်စုၣ်ကယၢ်ဒီး တၢ်တီၢ်ထီၣ်တၢ်ကအုကစွၢ်အဂီၢ်,
- တၢ်ကဘၣ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ဟ့ၣ်က့ၤတၢ်အခါစးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒ်ပံၣ်နဲရဲတၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်ပၢ်လီၤဝဲအသိး, ထဲလၢတၢ်ပျဲက့ၤအဝဲသ့ၣ်သ့ဖဲ တၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဂ့ၤဝဲကတီၢ်, တၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢအိၣ်ဒီး သူးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီး တၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤအိၣ်ဝဲလၢပုၤလၢက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်က တၢ်ခဲးန့ၢ်စ့ၢ်ကိးကရၢန့ၢ်စိန့ၢ်ကမိၤလၢအဂီၢ်လီၢ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အဂီၢ်တဖၣ်, ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤ တၢ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အကတီၢ်, မ်ကဝဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီး တၢ်သးလီၤပလီၢ်ဒ်ပံၣ်နဲရဲတၢ်ဘျါမိၢ်ပုၤ အိၣ်ဝဲအသိး,
- လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဘျီလၢလၢအပူၤ, ပုၤလၢအက့ၤကဒါက့ၤအကျါ လၢအအိၣ်ဒီး ခိၣ်န့ၣ်တဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤဟ့ၣ်ဖး, ကဟုကယၢ်အဝဲသ့ၣ်,

လီၤဆီၣ်တၢ်ပှၤလၢအတူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤပယွဲၣ်ပှၤဂ့ၢ်ဂီၤခွဲးယၢ် နးနးကျဲၤကျဲၤတချုးလၢအဝဲသ့ၣ်ယ့ၢ် မ့ၢ်ဟးဖျိးအခါမ့ၢ်ဂ့ၢ် မ့တမ့ၢ် ဝဲအဝဲသ့ၣ်ယ့ၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဝံၤအလီၢ်ခံမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဒီးစိးကါ “တၢ်ယ့ၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအတၢ်ဝဲၣ်ထံနီၤဖး” တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ် တၢ်တီၢ်ကျဲၤခဲလၢၢ်အပူၤ, တၢ်မ့ၢ်မၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤဝဲတၢ်လီၢ်လၢတၢ်ကဆုၤက့ၤပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အ လီၢ် မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒီးတၢ်လီၢ်လၢ ပှၤလီၢ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဆိးတၢ်လီၢ်ကျဲၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်တၢ်တၢ်ဒီးအိၤတဖၣ်လီၤလီၤဆီဆီတဖၣ်အဂီၢ်လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်မၤကတၢ်ကွံၣ်တၢ်တီၢ် ကျဲၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်, ဒီး
- တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အဂၢၢ်အကျၤလၢပှၤအါဂၤတူၢ်လီၢ်အိၤသ့ဒီးတၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ အသနၢၣ်မ့ၢ်တုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဒ်တၢ်မၤနၤတၢ်တခါဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးကျိၣ်စ့ တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒ်သိးတၢ်ကရဲၤပျီကွံၣ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၢ်လၢထံကီၢ်ဒီးဘုၣ်အပတီၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်လီၤ

လဲထီၣ်လဲထီကလုာ်

www.progressivevoicemyanmar.org

info@progressive-voice.org